

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 71-72 • SERIE NOUĂ • APRILIE – IUNIE 2017

FONDATĂ ÎN 2007 • ISSN 1843-2085 • REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA
ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI
ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII INTERETNICE

Viva l'Italia, Viva la Romania!

EDITORIAL

Cred că este un bun prilej pentru a scrie acest editorial legat de Tratatul de la Roma și efectele acestora. Spun un *bun prilej*, pentru că la data de 25 martie anul curent, s-au împlinit 60 de ani de la semnarea acestora, moment în care, șefi de state și de guverne din cele 27 de țări UE, s-au aflat la Roma, pentru a celebra acest moment istoric.

Am avut onoarea să particip, cu o zi înainte, la un important eveniment organizat la Camera Deputaților de la Roma, în prestigioasă clădire *Palazzo Montecitorio*, în cinstea semnării acestor tratate, chiar în *Sala della Lupa*, unde, în anul 1946, a fost proclamat referendumul ce a avut ca deznodământ trecerea Italiei de la monarhie la republică. Semnificația evocării acestui eveniment reprezintă practic o renaștere a ideii de Uniune Europeană și dorința tuturor statelor membre de a participa împreună la procesul decizional și de a se renunța la ideea unei Europe cu mai multe viteze.

Tratatul semnat în urmă cu 60 de ani a fost în număr de două și a instituit Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEa sau Euratom). Ulterior acestea au suferit o serie de transformări, printre cele mai importante fiind cele făcute prin: Tratatul de la Bruxelles, Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană, Tratatul de la Amsterdam, cel de

la Nisa, respectiv Tratatul de la Lisabona din anul 2007, pe care România l-a ratificat, aderând la Uniunea Europeană. Aceste tratate semnate în 1957 la Roma, tratate fundamentale de constituire a Comunității europene, au consolidat visul european și anume, un viitor mai bun pentru Statele Uniunii Europene.

În această direcție, proiectul european se bazează pe creșterea economică, ocuparea forței de muncă, garantarea securității și apărării europene, proiect la care România va contribui substanțial în anul 2019, când va deține președinția prin rotație a Uniunii Europene – al treilea moment istoric important, după aderarea la UE și NATO, în care va demonstra că își poate asuma obiective majore. Pregătirea pentru acest rol a început, iar Italia va acorda un sprijin substanțial pentru ca această președinție să fie un succes de necontestat.

Țin în mod special să urez, cu prilejul Zilei Naționale a Republicii Italiene, atât minorității italiene din România, cât și cetățenilor italieni, oriunde s-ar afla, un *Buona Festa della Repubblica!*

Viva l'Italia, Viva la Romania!

Andi Gabriel Grosaru

SIAMO DI NUOVO INSIEME

FONDATA ÎN 2007

NR. 71-72 • SERIE NOUĂ

APRILIE – IUNIE

2017

ISSN 1843-2085

Revistă editată
de Asociația Italianilor din
România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Membri fondatori

Mircea Grosaru

Ioana Grosaru

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Gregorio Pulcher

Adrian Chișiu

Dan Comarnescu

Design & pre-press

Square Media

www.squaremedia.ro

**Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.**

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Lipscani nr. 19, etaj 1
030031 București
Tel./Fax: 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

ACTUALITATE / ATTUALITÀ

- 04 | Bun venit noului Ambasador al Italiei la București, Marco Giungi!
- 06 | De ce iubim Italia? Interviu blitz
- 10 | Incontro multicultural a Suceava. • Întâlnire multiculturală la Suceava
- 13 | Lansare de carte la Institutul Italian de Cultură din București. • Il lancio di un libro all'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest

CULTURĂ / CULTURA

- 14 | Alexandru Țipoia și Italia
- 16 | Doar atât: DAVILA • Solo questo: DAVILA
- 23 | Amintește-ți și istorisește Evanghelia de Silvano Fausti
- 24 | Să redescoperim arta medievală italiană în Galeria permanentă ale Muzeului Național de Artă al României. Licinio – Întoarcerea fiului risipitor. • Riscopriamo l'arte medioevale italiana nelle Gallerie permanenti del Museo Nazionale d'Arte della Romania. Licinio – Il ritorno del figliol prodigo

SOCIAL / SOCIETÀ

- 26 | Cu italieni și migranți despre emigrare/imigrare. Ecouri ale unei călătorii în Provincia Cuneo, Italia
- 30 | În vizita al Centro Don Orione • În vizită la Centrul Don Orione
- 34 | Soția lui Marco Polo. Principesa fără imperiu • La moglie di Marco Polo. La Principessa senza impero
- 36 | În Duminica de Rusali se pogoară Duhul Sfânt
- 37 | ȘTIRI

Versionea italiană a articolelor publicate în acest număr al revistei este realizată de Gregorio Pulcher.

APRILE • GIUGNO

Bun venit noului Ambasador Marco Giungi!

Noul Ambasador al Italiei la București, Marco Giungi, a înaintat scrisorile de acreditare ministrului de externe al României, Teodor Meleșcanu, și președintelui Klaus Iohannis. În cadrul recepției oferite de Președinție cu ocazia Zilei Europei, Excelența Sa a avut o primă întâlnire cu reprezentantul minorității italiene, deputatul Andi Grosaru.

La data de 5 mai, noul Ambasador al Italiei a înaintat scrisorile de acreditare ministrului de externe al României, Teodor Meleșcanu. Cu această ocazie, cei doi diplomați au avut un schimb de opinii privind stadiul și perspectivele relațiilor româno-italiene, atât în cadru bilateral cât și multilateral, și au trecut în revistă calendarul contactelor bilaterale din perioada următoare. Coopera-

rea economică româno-italiană a reprezentat și

ea un punct de discuție, cu accent pe dinamica prezenței semnificative în România a companiilor italiene.

O atenție deosebită a fost acordată rolului special, în cadrul relației bilaterale, al comunității românești din Italia – cea mai mare comunitate românească din străinătate și cea mai mare comunitate străină din Italia, respectiv al comunității italiene din România.

În baza atașamentului pro-european al celor două țări, a fost subliniată necesitatea unei cooperări bilaterale aprofundate în cadrul UE, care să contribuie la consolidarea în continuare a proiectului european, cu accent pe unitate și coeziune.

Cinci zile mai târziu, Excelența Sa Ambasadorul Italiei a fost primit și la Palatul Cotroceni, de Președintele României, Klaus Iohannis. Șeful

al Italiei la București,

Foto: presidency.ro

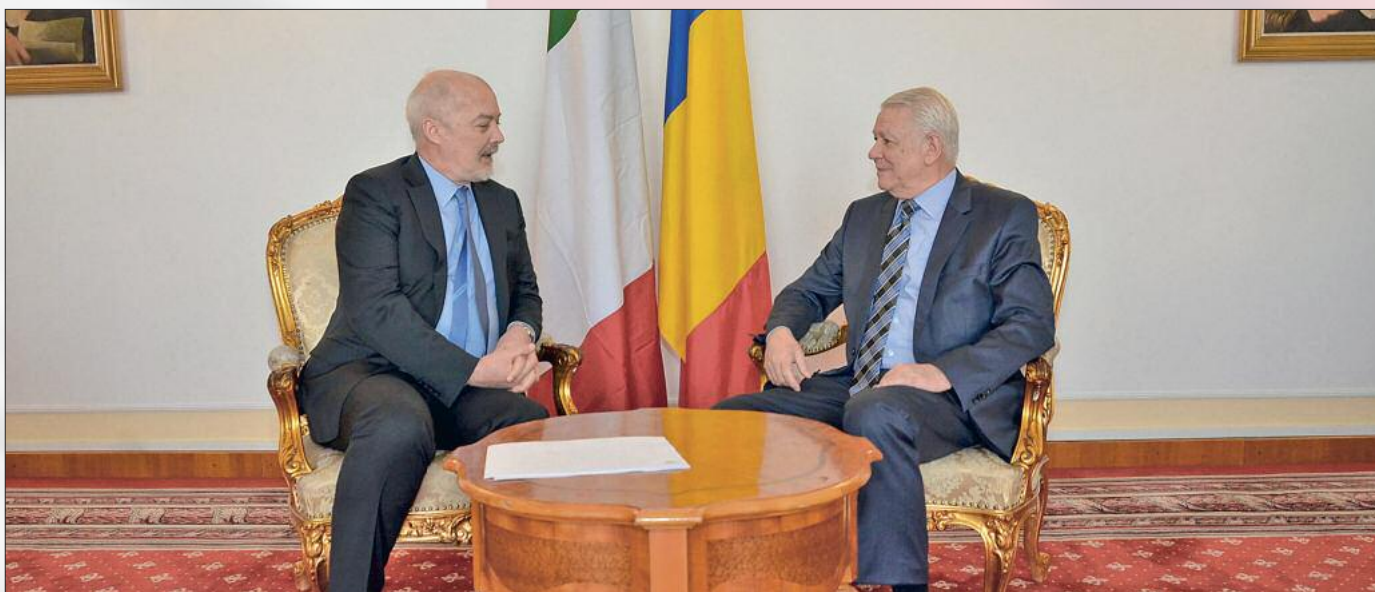

Foto: mae.ro

statului român a subliniat importanța menținerii la un nivel ridicat a relațiilor privilegiate existente între cele două țări, reflectate în Parteneriatul Strategic Consolidat și în frecvența contactelor politice la nivel înalt.

Referindu-se la excelența relațiilor politice, economice și culturale dintre cele două țări, Ambasadorul Republicii Italiene a asigurat că Guvernul țării sale apreciază contribuția valoroasă a comunității românești la dezvoltarea societății italiene.

La rândul său, Președintele Klaus Iohannis a apreciat că cele două comunități – română în Italia și italiană în România – reprezintă pilonii punții de legătură existente între cele două țări. În acest context, a exprimat speranța în menținerea bunei colaborări cu Partea italiană în vederea soluționării

problemelor cu care se confruntă comunitatea românească în Italia.

Cu ocazia evenimentului dedicat Zilei Europei la Palatul Cotroceni, reprezentantul minorității italiene în Parlamentul României, deputatul Andi Grosaru, i-a urat „bun venit” noului ambasador asigurându-l de continuarea bunei colaborări în vederea conservării și promovării tradițiilor, limbii, culturii și valorilor etniei italiene. Excelența Sa Marco Giungi, a ascultat cu atenție și a manifestat deschidere pentru continuarea și diversificarea proiectelor comune, acestea reprezentând un aspect important în derularea misiunii sale diplomatice în România.

De ce iubim Italia

Interviuri blitz

Revista *Siamo di nuovo insieme* a Asociației italienilor din România-RO.AS.IT. s-a gândit să întâmpine Ziua Națională a Republicii Italiene, sărbătorită anual în data de 2 iunie, în mod inedit, publicând câteva din gândurile și sentimentele care îi animă pe colaboratorii sau cititorii publicației, atunci când se vorbește despre această minunată, uluitoare țară. Redăm în cele de mai jos răspunsurile, unora dintre cei intervievați, la o întrebare aparent simplă: „De ce iubim Italia?”, întrebare care s-a dovedit a fi, de fapt, complicată, deoarece nu știi despre ce să povestești mai întâi: despre natură, climă, poziție geografică, artă, istorie, literatură, oameni...

Ioana Grosaru:

De ce iubesc Italia? E simplu de răspuns, pentru mine. Pentru că o port în suflet de mic copil, pentru că m-am trezit cu ea în minte de parcă ar fi fost din totdeauna acolo. E misterul de care mă leagă amintirea copilăriei când mă întrebam și așteptam răspunsuri care nu veneau, despre locuri frumoase cu castele, cu luptători și cavaleri misterioși, cu iubiri secrete și dueluri, cu certuri pentru avere... și câte și mai câte...

Nu de mult, o cunoștință de-a mea stabilită de ceva timp la Roma, mi se destăinuia: *iubesc acest oraș, mi-e drag să locuiesc aici și nu doresc să mai plec niciodată.*

Am înțeles perfect vorbele ei, care parcă erau gândurile și trăirile mele, fără a identifica, însă, locul în care m-aș fi oprit și asta, pentru că mi-ar fi chiar foarte greu să aleg; în Italia sunt multe alte localități minunate în care ți-ai dori să trăiești. Fiecare orașel, fiecare „burgo” are o istorie, un simbol ce te poate fascina și prinde în plasa-i, pentru a-ți dori să rămâi definitiv acolo.

De ce iubesc Italia? Pentru istoria ei, pentru cultura ei, pentru muzica și oamenii ei minunați, întreprinzători, isteți și cu mâini măiestre, ale căror amprente imortalizate în zidiri trainice, le întâlnești peste tot chiar și aici, în țara în care m-am născut și pe care o iubesc, de asemenea, România.

Pentru oamenii ei, îndrăzneți și temerari, cu spirit de aventurier de care au dat dovadă lăsând în urmă tot ce aveau mai drag, plecând în lumea largă, răspândind știința de a face lucruri și priceperea lor.

Iubesc Italia pentru că mă face să visez la toate zidurile ei minunate, la ruinele ei, la poezia ei, la cântecele și dansurile ei, la lumina ei, la cerul ei de azur...

Pentru că e țara străbunilor mei, cu poveștile lor misterioase, de care mă leagă trecutul lor inexplicabil și fascinant.

Iubesc Italia și pentru spiritul tolerant, de bună și primitoare gazdă pentru toți cei veniți azi, din lumea largă, pentru a-și găsi un rost.

Iubesc Italia pentru amestecul de vechi și nou, de antic și modern, de tot felul de arome și miresme, de portocali și măslini, de munte și mare, de pizza și spaghetti, de vinuri dulci și spumante și câte și mai câte.

Iubesc Italia pentru că e Italia!

Angela Tomaselli:

Doamne, cine nu iubește Italia? Este țara artelor, o țară care are tot ce poate fi mai frumos, de la peisajul pe care i l-a dat Dumnezeu până la operele create de oameni. Mă refer la arhitectură, pictură, sculptură... Despre scriitori și muzicieni, nici nu mai vorbesc.

Am învățat în școală despre arta Renașterii pe care mi-am dorit, încă din tinerețe, să o pot admira în viu.

Încă din copilărie, tatăl meu îmi vorbea despre Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti. În momentul în care am ajuns în sfârșit în Italia, am avut marea fericire să văd în realitate capodoperele artei italiene, pe care le visasem de-a lungul timpului. De fapt, se poate spune că, în Italia, fiecare oraș, fiecare sat are „un diamant”: fie vestigii din Antichitate, fie o biserică pictată în Renaștere... dar nu există colț de țară în care să nu ai ce admira.

Am avut prilejul să vizitez muzeele din marile orașe italiene – cum ar fi Veneția, Roma, Torino, Milano sau bijuteria care se numește Florența.

Când am ajuns în fața Domului florentin, mi s-au tăiat genunchii de emoție, văzând atâta frumusețe.

Am avut, de asemenea, bucuria să fac parte din grupul de etnici italieni care a vizitat Italia de Nord, în cadrul proiectului „Pe urmele strămoșilor”, inițiat și realizat de Asociația Italianilor din România RO.AS.IT. În cadrul acestui proiect, am avut posibilitatea să văd și eu localitățile Trento și Predazzo (nord Italia) din care au emigrat în România, strămoșii mei. Străbunicul meu – Battista Croce – din Predazzo a ajuns în Brezoi, județul Vâlcea, unde s-a stabilit și unde, acum, mai nou, locuiesc și eu o mare parte a timpului.

Când am vizitat Predazzo, am fost uluită să constat extraordinara asemănare dintre cele două localități. Am văzut același peisaj muntos și am înțeles de ce strămoșii mei au ales Brezoiul.

În ultimul an am participat de două ori la un simpozion de creație organizat în sudul Italiei, la Gallipoli, un orașel-stațiune aflat pe malul mării, în Puglia, de unde am putut face minunate excursii, cum ar fi la: Lecce, Mantera (un spectaculos oraș de piatră) și, apoi, originalul Alberobello (așadar și *albero bello* se află tot în Italia!)

Cât despre peisajul natural, mă gândesc la cele marine dar și la cele montane, la Cortina d'Ampezzo, la Dolomiți și mi se umple sufletul de emoție. De câte ori plec în Italia, (deși vreau să mă întorc acasă), îmi vine să plâng.

Elena Bădescu:

Îmi place întrebarea și o consider deosebit de inspirată, mai ales pentru că venind imediat după sărbătorile pascale, ne face să ne gândim mai profund la iubire, la cea pentru alți semenii ai noștri, în vremea pe care o trăim, când se pare că lumea a luat-o prea de tot razna, când mult mai mult se vorbește de ură, decât de iubire.

Și întrebându-mă *de ce iubesc Italia*, pentru că într-adevăr o iubesc, m-am gândit... O iubesc poate pentru că *de la Râm ne tragem*, așa cum consemnase

moldavul cronicar Grigore Ureche. Sau poate și pentru că mi-am petrecut copilăria în preajma bustului lui Traian, într-un oraș în care străzile din jur purtau numele de Cicero, Horațiu, Adrian și-n care vestigiile arheologice romane erau la tot pasul – castrul roman, piciorul podului durat de Apolodor din Damasc și în apropierea căruia, acolo unde Dunărea fierbe la Cazane, se poate vedea încă pe malul sârbesc Tabula Traiana, placa memorială, de aproape 2000 de ani, semn al marșului victorios spre Dacia al marelui adversar al lui Decebal, O mai iubesc pentru lecția de viață că și cel mai puternic imperiu cunoaște, după strălucire, și declinul.

Și *în mod sigur* o iubesc pentru oamenii ei – frumoși, veseli, harnici și care au excelat în mai toate cele șapte arte, lăsând posterității un patrimoniu material, spiritual și cultural unic. Iar când soarta le-a fost potrivnică, s-au îndreptat spre alte zări, luând viața de la capăt și reușind să se impună și-n țările de adopție, cum bine vedem că s-a întâmplat chiar în România.

Iubesc perlele Italiei – Veneția, Milano, Neapole, și cât de mult aș vrea să pot rosti din nou, *Arrivederci Roma!*

Maria Berza:

Mi s-a cerut să mărturisesc de ce iubesc Italia. Este o întrebare la care poți spune nesfârșit de multe lucruri pentru a cuprinde sentimentele pe care ți le naște țara aceasta fără de pereche, sau poți răspunde simplu: Cum poți să n-o iubești? Ce fel de om ai fi dacă nu ai iubi-o?

— O iubesc pentru că îndrăgesc soarele care o poleiește atât de generos și luna ce îi adâncește tainele;

— Pentru că iubesc marea ce îi mângâie țărnișele sau se burzuluiește vehement spărgându-se în stâncile semețe și ostile de bazalt;

— Pentru că îi iubesc colinele blânde, răsfățate în soare, din mijlocul cărora se ivesc cocoțate crestele micilor orașele;

— Pentru că mă mișcă atât de profund templele, bazilicile, palatele, statuile, amfiteatrele, vilele, mozaicurile, străduțele înguste și câte altele, mărturiile de neșters ale artei și ale puterii, precum și straturile limpezi mărturisind succedarea numeroaselor seminții, ce au dat, marcate mai slab sau mai puternic, popoarele unei bune părți a Europei, cu amestecul lor de limbi și obiceiuri;

— Pentru că iubesc chiparoșii, pinii-umbrelă, livezile de măslini, portocali, lămâi și rodii, precum și ghirlandele amețitor colorate ale florilor ce se revarsă de pe toate stâncile, zidurile caselor, de pe pereți.

— Pentru că e Italia, plină de italieni!

Adrian Chișiu:

O iubim pentru Soarele ei atenuat de apa care îi împresoară pământul. Extrapolând, pe alocuri se vorbește despre un principiu al protecției magice, principiu care afirmă că, un anume spațiu bine conturat, este deplin protejat față de agresiunea energiilor libere atâta vreme cât o flacără centrală,

este amplasată în mijlocul unei ape. Regăsim, într-o altă cheie, creativitatea italiană devenită catalizator al frământatelor idei civilizatoare limitrofe.

O iubim pentru că-i înțelegem limba fără să o fi studiat, dar devenim ezitanți pentru că, acum aproape două milenii, Imperiul roman a distrus definitiv civilizația noastră geto-dacică, ale cărei bogății erau comparabile cu cele ale civilizațiilor precolumbiene.

Depășind o anumită frustrare, simpatizăm Italia pentru că acolo ne simțim acasă, dar și pentru că, totuși, un număr, deocamdată incert, de împărați ai Imperiului roman au fost de origine tracă.

Iubim Italia pentru talentul pregnant, strălucitor în toate artele subsumate simțurilor dominante – cel vizual, cel auditiv, cel gustativ. Italienii sunt stăpânii mondiali ai modei vestimentare, ai designului automobilistic, ai artei combinării ingredientelor culinare, ai muzicii pe toate palierelor sale ș.a.

Uneori, se pare că mediul spațio-temporal a devenit prea strâmt pentru ei. Alteori, însă, plafonul realelor competențe este în pericol de a rămâne captiv într-o buclă repetitivă. Atunci, hifele parazite ale *don*-ilor se expun luminii solare, care, desigur, le usucă. Dar numai la suprafață. Întotdeauna, în adânc, se prepară, neștiut, noi abordări ale obsesiei puterii. Este cert însă, că aceste lucruri sunt motorul care impulsionează următorul salt calitativ italian.

Și totuși, de nicăieri, întotdeauna și programatic, apare scânteia divină salvatoare a papalității, care deschide cerurile italiene ale expresiei spațio-temporale aflate, temporar, în blocaj. Starea de spirit a națiunii nu mai poate fi obturată. Spiritul creator debordant al italienilor de pretutindeni se manifestă într-o explozie de lumină, culoare, formă și sunet.

În calitate de români, admirăm discret libertatea, în forma expresiei sale italiene. Câteodată, manifestăm chiar congruență în atitudine, desigur, asumându-ne accentele particulare. Iubim Italia

chiar și din postura de martor neutru, care, la nivel național, uneori ne avantajează.

Desigur, am fost, suntem și vom fi plăcut impresionați de calitatea prezenței culturale italiene în România. Ne place fenomenul italian. Îi simpatizăm pe italieni.

Emma Maria Moisesescu:

Ce întrebare! O iubesc, pentru că o iubesc, pentru că e frumoasă, pentru că e caldă, pentru că e vie, e păstrătoarea tuturor vestigiilor civilizației lumii. A adunat atâta frumusețe, atâta valoare umană, atâta generozitate a naturii, atâta bogăție, atâta istorie, atâta literatură, atâta artă, atâta muzică... Pentru că are o limbă atât de armonioasă, atât de melodioasă, în care Sf. Francisc de Assisi a închinat *Cantico Frate Sole* întregii naturi, întregii lumi, lumii făcute de Dumnezeu, luminii, binelui și iubirii. Pentru că aici și-a oprit fuga din vechiul Ilion distrus de războaie, viteazul Aeneas și a fondat această țară scăldată de soare și de trei mări, pe malurile cărora mari patrioți, poeți, eroi, din Italia sau exilați din alte țări ale Europei și-au cântat jalea, dorul, scrutând zărilor și profunzimile mărilor cu ape albastre de un albastru profund... Pentru că aici s-au născut, au trăit și și-au scris operele, poemele, cântările Petrarca și Dante și Leopardi și Papini, aici s-a spus „Eppur si muove”, s-a murit pentru dreptate și pentru credință, aici s-au ridicat atâtea monumente, atâtea domuri, palate, teatre, s-au imaginat splendide fântâni, grădini și parcuri pentru încântarea ochiului, bucuria sufletului și pentru sănătatea oamenilor care o locuiesc și pentru puritatea aerului. De aici a pornit Renașterea dând artei, culturii și științei cei mai iluștri reprezentanți ai ei. Aici se vorbește minunata limbă italiană, mlădioasă și melodioasă în care s-au compus atâtea opere, cu arii celebre cunoscute în toata lumea, cantate, requiemuri, imnuri și canzonete... De aici au pornit atâția mari cântăreți ai lumii, mari instrumentiști, mari

compozitori, celebri atleți, sportivi de mare performanță... De-a-lungul secolelor aici au visat să-și potolească aleantul și dorul de frumos și de armonie, mari poeți ai altor țări europene, admiratori atât ai peisajelor de vis, cât și a simplității pure din satele de munte sau insulele de basm împrăștiate prin mările din jur... Cele mai celebre perechi din poveștile de iubire, care i-au inspirat pe cei mai mari poeți, dramaturgi, scriitori, compozitori și maeștri de balet ai lumii umplând și azi sălile de spectacol și film pe toate continentele, poartă nume italiene: Paolo și Francesca, Romeo și Julieta... De aici ne-a transmis Sfântul Papă Ioan Paul al II-lea mesajul Christic *Non avete paura* încurajându-ne și demonstrându-ne ce înseamnă iertarea, iubirea creștinească, exemplul harului divin ...

Ca filolog, m-am îndrăgostit de limba italiană încă de la vârsta de 10 ani, pe când eram elevă la Liceul de fete Regina Maria din Cluj, primul liceu din țară în care s-a introdus învățământul de limbă italiană pentru elevele din cursul superior, iar pentru „puștimea” din clasa I, s-a oferit să predea voluntar ore de italiană, tână elevă din clasa a VI-a, Viorica Borza, devenită ulterior distinsa profesoară Viorica Lascu, soția celebrului profesor de limbi clasice, mare „ovidist” și cetățean de onoare al Sulmonei, Nicolae Lascu. Ulterior am continuat cu Dna Gabriella Ricci, iar la Facultate cu prof. Cianciolo și conf. Ulrich... cu toții pasionați de limba și literatura italiană, suflete și inimi calde ce ne purtau pe căi optimiste...

Sunt atâtea locuri frumoase în Italia, pe care – dacă le-ai văzut – nu le mai poți uita, care-ți creează impresii ce se „nemuresc” în cărți precum *Storia di San Michele* a lui Axel Munthe, un „bestseller” care a cucerit lumea și care începe cu tână „contadină” ce urcă cântând cărarea stâncoasă a insulei Capri mânădu-și măgărușul docil, tână veselă și luminoasă, pe care o cheamă GIOIA = întruchiparea bucuriei de a trăi.

Incontro multiculturale a Suceava

Întâlnire multiculturală la Suceava

Un incontro tra gente, culture e luoghi: una mostra che riunisce pittura, abiti, grafica e non in ultimo, quello che mette tutto insieme, precisamente la valorizzazione di un retaggio della comunità italiana di Romania. Sono le parole del critico d'arte Pavel Susara, uno dei numerosi visitatori della mostra «Da Garullo Garulli all'arte contemporanea», organizzata e inaugurata il 28 aprile dall'Associazione degli Italiani di Romania RO.AS.IT. presso il Museo di Storia di Suceava, nell'ambito del Festival Internazionale Romeno-Tedesco Lectora.

O întâlnire între oameni, culturi și locuri: o expoziție în care intră deopotrivă pictura, vestimentația, grafica și, nu în ultimul rând, ceea ce le unește pe toate, și anume valorificarea unei moșteniri legată de comunitatea italiană din România. Cuvintele îi aparțin criticului de artă Pavel Șuşară, care s-a aflat printre numeroșii vizitatori ai expoziției „De la Garullo Garulli la arta contemporană”, organizată și inaugurată pe 28 aprilie de Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT. la Muzeul de Istorie din Suceava, în cadrul Festivalului International Româno-German Lectora.

Un autentico incontro multiculturale, che ha subito riscosso successo, e che ha visto come protagoniste la pittrice romena di origine italiana Angela Tomaselli, accanto all'artista spagnola Charo Marin, i cui antenati erano sempre italiani, alla collega Daniela Frumuseanu dell'Università Nazionale di Belle Arti di Bucarest, e a Mihaela Panaitescu. La storia di questa iniziativa del tutto inedita trae origini proprio dalla Regina Maria di Romania, che ha portato alla sua corte l'artista lombardo Garullo Garulli a dipingere di fiori i suoi vestiti, ha spiegato la presidente della RO.AS.IT., Ioana Grosaru, inaugurando l'esposizione, insieme alle prime tre artiste. Esposti anche pezzi firmati da Mihaela Panaitescu. Erano presenti, accanto al numeroso pubblico, il direttore del Museo, Emil Ursu, George Ostafi, responsabile relazioni pubbliche della prestigiosa istituzione

O adevărată întâlnire multiculturală, care s-a bucurat imediat de un real succes, și ale cărei protagoniste au fost pictorița de origine italiană Angela Tomaselli, alături de artista spaniolă Charo Marin, ai cărei predecesori au fost tot italieni, și de Daniela Frumșeanu de la Universitatea Națională de Arte din București, alături de Mihaela Panaitescu. Povestea acestei inițiative cu totul inedită a început cu Regina Maria a României, care l-a adus la curtea sa pe artistul lombard Garullo Garulli, pentru a picta flori pe rochiile sale, a explicat președintele RO.AS.IT., Ioana Grosaru, care a inaugurat expoziția împreună cu primele trei artiste. Alături de un numeros public, au fost prezenți directorul Muzeului, Emil Ursu, coordonatorul pentru relații publice și evenimente muzeale, George Ostafi, precum și Antonia Maria Gheorghiu, președinte al filialei din regiunea Bucovina a Forumului Democrat al Germanilor din România.

Garullo Garulli a fost primul care a introdus o tehnică nouă pentru imprimarea pe suport de hârtie sau pe materiale textile, a culorilor și a vopselelor cu apă. Un artist pe care RO.AS.IT. a dorit să îl prezinte ca pe un simbol al diferitelor meserii despre care se vorbește mai puțin și pe care italienii le-au adus și dezvoltat în România începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea. Expoziția a invitat publicul să descopere o îmbinare de creații oarecum atipică: tablouri pictate de Angela Tomaselli, inspirate din peisaje din Italia, dar și din România, țările legate de destinul comunității pe care o reprezintă; lucrări de artă decorativă semnate de Daniela Frumuseanu, care evidențiază într-un limbaj plastic, metaforic și simbolic, aspirațiile ființei umane spre desăvârșire spirituală; complexitatea artistei Charo Marin, exprimată de data aceasta în rochii, eșarfe și accesorii splendide, care s-au bucurat deja de succes la Paris, Valencia și în alte mari orașe ale lumii.

„Picturile mele, oarecum diferite, sunt parțial inspirate din călătoriile mele în diverse orașe. Este și o lucrare din Predazzo, localitate de unde au plecat străbunii mei, cu un peisaj de munte. Străbunii mei s-au așezat aici tot într-un peisaj de

culturale, e Antonia Maria Gheorghiu, presidente della filiale della regione della Bucovina del Forum Democratico dei Tedeschi di Romania.

Garullo Garulli fu il primo a introdurre una nuova tecnica per stampare su carta tessuti, con colori e vernici ad acqua. Un artista che la RO.AS.IT. ha voluto presentare come esponente dei vari mestieri meno conosciuti, portati dagli italiani in Romania a partire dalla fine dell'Ottocento. La mostra invita il pubblico a scoprire un mix in un certo qual modo atipico: quadri dipinti da Angela Tomaselli, ispirati a paesaggi dall'Italia, ma anche dalla Romania, i Paesi legati al destino della comunità che rappresenta; lavori d'arte decorativa di Daniela Frumuseanu, che mettono in risalto attraverso un linguaggio artistico, metaforico e simbolico, l'aspirazione dell'essere umano verso il progresso spirituale; la complessità artistica di Charo Marin, espressa questa volta in splendidi abiti, sciarpe e accessori, che hanno già riscosso successo a Parigi, Valencia e in tante altre città del mondo.

«I miei dipinti, alquanto diversi, sono parzialmente ispirati ai miei viaggi in varie città. C'è anche un lavoro di Predazzo, località di origine dei miei antenati, con un paesaggio di montagna. Loro sono venuti a stabilirsi qui sempre in un paesaggio di montagna, vicino al Monte Turtudan, poiché, rassomigliava tantissimo con il paesino di origine», ha spiegato la pittrice Angela Tomaselli. La presenza di Daniela Frumuseanu si è articolata in tre pannelli decorativi: Spazio alchimico II, Motto e Musica delle sfere. «I tre lavori di arte tessile sottolineano sia attraverso il repertorio formale che soprattutto tramite quello tecnico, la presenza e la continuità dell'arte di stampare su vari materiali sul territorio della Romania, a partire dall'inizio dell'Ottocento», ha detto, da parte sua, Daniela Frumuseanu.

Contentissima di aver risposto all'invito della RO.AS.IT di partecipare alla mostra, l'artista Charo Marin contempla già altri progetti per un'ulteriore collaborazione: «Ho portato tutte queste cose in altri Paesi, negli Stati Uniti, in Spagna, Francia. Se gli artisti romeni vogliono lavorare con me, lo faccio con piacere, perché mi piace molto la Romania e sono amica di tanti artisti, come Daniela, che ammiro tanto, Angela, che è veramente geniale, e altri che conosco. Questo spazio del Museo è bellissimo», ha detto Charo Marin.

Parole di plauso anche dal direttore del Museo della Bucovina, Emil Ursu: «Abbiamo collaborato anche in precedenza con l'Associazione degli Italiani di Romania, però lo scorso anno, dopo la riapertura del Museo, la sig.ra Ioana Grosaru è venuta a trovarci, ha visto questo spazio, se ne è innamorata, e ci ha proposto di ospitare nel 2017 la mostra "Da Garullo Garulli all'arte contempo-

munte – Muntele Țurțudan, pentru că semăna extrem de mult cu localitatea din care au plecat”, a explicat Angela Tomaselli.

Prezența Danielei Frumuseanu în cadrul expoziției a fost evidențiată de trei panouri decorative: Spațiul alchimic II, Motto și Muzica sferelor. „Cele trei lucrări de artă textilă subliniază

ranea". Una mostra, come si vede, straordinaria, che è un'idea in un certo qual modo inedita per la nostra città. A quanto ne sappia, non è mai stata aperta una mostra dedicata alla moda. Quindi la proposta di RO.AS.IT. è stata più che bene accolta», ha detto Emil Ursu, sottolineando l'importanza della cultura e della civiltà delle etnie.

L'inaugurazione della mostra, rimasta aperta per due settimane, è stata seguita, sempre il 28 aprile, dalla presentazione del volume bilingue «Mi ricordo di un giorno di scuola. Quaderno 3. Poeti italiani fra tradizione e innovazione: dai Crepuscolari a Quasimodo e Ungaretti», pubblicato da RO.AS.IT. e già presentato all'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest e in altre città della Romania. «Un'esperienza affascinante»: così ha definito l'autore Antonio Rizzo questo nuovo incontro con la letteratura italiana, presentato in uno stile e in un linguaggio accessibile a tutte le categorie di pubblico. «La presentazione è stata entusiasmante, il pubblico attento. Se questo è il risultato, non posso essere che soddisfatto anch'io», ha detto Antonio Rizzo.

Entrambi gli eventi organizzati da RO.AS.IT. hanno visto la presenza di esponenti della Commissione Cultura e Mass Media del Dipartimento per le Relazioni Interetniche del Governo romeno, la cui riunione mensile si è svolta sempre nell'ambito del Festival Internazionale Romeno-Tedesco Lectora.

«Sono molto contenta di aver organizzato questo evento anche insieme all'etnia italiana, mi è piaciuto tantissimo tutto – sia la mostra che la presentazione di libro. E' stato proprio straordinario», ha detto Antonia Maria Gheorghiu, presidente della filiale della regione della Bucovina del Forum Democratico dei Tedeschi di Romania.

atât prin repertoriul formal, cât mai ales prin cel tehnic, prezența și continuitatea artei imprimeurilor pe teritoriul României, odată cu începutul secolului al XIX-lea», spune Daniela Frumușeanu.

Extrem de încântată de faptul că a răspuns invitației RO.AS.IT. de a participa la expoziție, Charo Marin se gândește deja la alte proiecte de colaborare: „Am prezentat toate aceste lucruri în alte țări – Statele Unite, Spania, Franța. Dacă artiștii români doresc să lucreze cu mine, eu răspund cu plăcere, pentru că îmi place foarte mult România, unde am mulți prieteni artiști, precum Daniela, pe care o admir foarte mult, și Angela, care e cu adevărat genială, precum și alții pe care îi cunosc”, ne-a spus artista spaniolă.

Cuvinte de laudă și de la directorul Muzeului Bucovinei, Emil Ursu: „Noi am mai avut colaborări cu Asociația Italianilor din România, însă anul trecut, după ce am redeschis Muzeul, d-na Ioana Grosaru ne-a vizitat, a văzut acest spațiu, s-a îndrăgostit de el și a venit cu propunerea ca în 2017 să găzduim expoziția „De la Garullo Garulli la arta contemporană”. O expoziție care, așa cum se vede, arată extraordinar, este o idee oarecum inedită pentru urbea noastră, nu știu să se mai fi deschis vreodată o expoziție care are legătură cu moda. Așadar, propunerea RO.AS.IT. a fost mai mult decât binevenită”, a explicat Emil Ursu, subliniind cât de importante sunt cultura și civilizația unei etnii.

Inaugurarea expoziției, care a rămas deschisă timp de două săptămâni, a fost urmată, tot pe 28 aprilie, de prezentarea volumului bilingv „Îmi amintesc de o zi de școală. Caietul 3. Poeți italieni între tradiție și inovație: de la Crepuscolari la Quasimodo și Ungaretti”, semnat de Antonio Rizzo, publicat de RO.AS.IT. și prezentat deja la Institutul Italian de Cultură din București și în alte instituții și orașe din România. „O experiență fascinantă”: astfel a definit autorul această nouă întâlnire cu literatura italiană, prezentată într-un stil și limbaj accesibil tuturor categoriilor de public. „Prezentarea a trezit entuziasmul publicului, iar eu nu pot decât să mă declar foarte mulțumit”, a conchis Antonio Rizzo.

Ambele evenimente organizate de RO.AS.IT. s-au bucurat și de prezența membrilor Comisiei de Cultură și Mass Media a Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României, a cărei reuniune lunară s-a desfășurat la Suceava, în cadrul Festivalului Internațional Româno-German Lectora.

„Îmi pare bine că am organizat acest eveniment și împreună cu etnia italiană, mi-a plăcut extraordinar de mult tot, atât expoziția, cât și prezentarea de carte. Este fenomenal ce s-a prezentat”, a conchis Antonia Maria Gheorghiu, președinte al filialei din regiunea Bucovina a Forumului Democrat al Germanilor din România.

Lansare de carte la Institutul Italian de Cultură din București

Il lancio di un libro all'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest

La invitația Institutului Italian de Cultură din București, în ambianța unei reușite expoziții de fotografie cu specific urban european, am asistat la prezentarea volumului *La Capitale Imaginata / Capitala Imaginată – Evoluția Bucureștiului în etapa de formare și consolidare a statului național român. 1830-1940* de Emanuela Costantini.

Prezentarea a debutat prin cuvântul directorului I.I.C., Ezio Perraro, care a conturat personalitatea autoarei volumului evidențiind interesul acesteia pentru istoria atipică a zonei balcanice și est-europene, cu accent pe istoria socio-economică dar și arhitecturală a României.

Ulterior, autoarea volumului Emanuela Costantini a prezentat pe scurt necesitatea apariției acestui studiu extern, demonstrând o viziune cât de cât cuprinzătoare asupra fenomenului istoric românesc, atât de complex, căutând și reușind să ne convingă de elementul său intrinsec de originalitate.

Ocupându-se preponderent de istoria Bucureștiului au fost revelate aspecte socio-culturale, dar mai ales, arhitecturale și urbanistice atipice. A fost evidențiat modul în care istoria Europei a influențat dinamica transformățională a fondului construit al orașului pe durata unui secol, începând din anul 1830.

Am asistat, astfel, la o tentativă de explicitare a actualei structuri urbane a capitalei României, conturând un punct de vedere extern și obiectiv de care aveam nevoie și, care, desigur, a fost apreciat de asistență.

A. Chișiu

Emanuela Costantini este licențiată în științe politice la Universitatea din Perugia. Lucrarea sa de licență este *România după 1989: dezvoltarea partidelor politice*. În 2004 a obținut doctoratul la Universitatea din Bologna cu o teză despre intelectualii naționaliști români din perioada interbelică. În prezent predă istoria Europei orientale la facultatea de litere și filosofie a Universității din Perugia. Ca cercetător, domeniile sale de interes sunt zona balcanică și, în special, istoria României.

Emanuela Costantini si e' laureata in scienze politiche all'Università di Perugia. La sua tesi di laurea e' *La Romania dopo il 1989: lo sviluppo dei partiti politici*. Nel 2004 ha ottenuto il dottorato all'Università di Bologna con una tesi sugli intellettuali nazionalisti romeni del periodo interbellico. Attualmente insegna storia dell'Europa orientale alla facoltà di Lettere e Filosofia all'Università di Perugia. Come ricercatrice, il campo d'interesse e' la zona balcanica e in particolare la storia romana.

Su invito dell'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest, e ambientato in una felice esposizione fotografica specifica sull'urbano europeo, ho assistito alla presentazione del volume *La Capitale Imaginata / Capitala Imaginată – L'evoluzione di Bucarest nelle tappe di formazione e consolidamento dello Stato nazionale romeno. 1830-1940* di Emanuela Costantini.

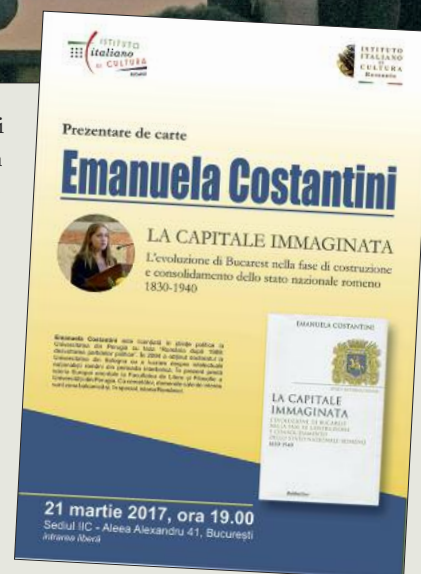
La presentazione e' iniziata con le parole del direttore dell'I.I.C. Ezio Peraro il quale, parlando in italiano, ha delineato la personalita' dell'autrice del libro evidenziando il suo interesse per l'atipica storia dell'area balcanica ed est-europea, con accento sulla storia socio-economica e architeturale della Romania.

Successivamente l'autrice del libro, Emanuela Costantini, ha spiegato in breve la necessita' di far uscire questo studio esterno, dimostrando una visione quanto mai ampia del fenomeno storico romeno, cosi' complesso, cercando – e riuscendo – a convincerci dei suoi elementi intrinseci di originalita'.

Occupandosi principalmente della storia di Bucarest sono stati rivelati aspetti socio-culturali e specialmente architettonici e urbanistici atipici. E' stato evidenziato il modo in cui la storia dell'Europa ha influenzato la dinamica della trasformazione dello sfondo costruito della citta' lungo un secolo, a iniziare dal 1830.

Ho assistito cosi' a un tentativo di spiegare l'attuale struttura urbana della capitale romana, sviluppando un punto di vista esterno e obiettivo di cui c'era bisogno, e che, sicuramente, e' stato apprezzato dai invitati.

Ezio Peraro și Emanuela Costantini

Alexandru Țipoia și Italia

Perioada petrecută în Italia a fost destul de îndelungată pentru a avea un impact consistent asupra operei sale; va acționa ca un revelator,

Alexandru Țipoia ajunge pentru prima dată în Italia, în 1939. Vizitează atunci Roma, Napoli, Pompei, Capri, dar firește, nu ca simplu turist, ci ca artist dornic de întâlniri și confruntări cu marea tradiție a artei occidentale și cu manifestările ei contemporane. Abia în 1946, mult înainte de închiderea granițelor, are însă șansa să devină bursier la Școala română de la Roma unde va petrece un an și jumătate, la 32 de ani, cât avea când își lua bursa în primire. A trecut ca student prin școala lui Dărăscu și Ressu, având o expoziție personală de succes în 1943 și un premiu al galeriei Căminul Artei în 1945. Țipoia devenise în scurt timp unul dintre cei mai cunoscuți artiști din generația tânără.

aducând la lumină și prezentând latențe sau impulsuri încă incerte, firave; va avea ecouri perpetuate până târziu, chiar dacă uneori mai dificil sesizabile, pentru că erau împletite cu alte experiențe de viață și artistice.

Străzile pustii sau cu personaje stinghere care se mișcă într-un spațiu rarefiat lipsit de atmosferă, naturi moarte foarte construite, sobre cromatic, aproape monocrome sau altele cu alăturări incongruente de obiecte, piețe italiene cu statui sau călugări cu siluetele lor negre inconfundabile, compoziții cu arlecini muzicanți, ateliere de croitorie cu manechine – sunt teme frecvente în pictura lui Țipoia care se leagă de ambianța artistică italiană de care a putut lua cunoștință indirect mai întâi la București și apoi la Roma.

Cu Țipoia ne aflăm în miezul unui fenomen aproape necercetat, acela al legăturii artei românești interbelice cu Italia, fenomen cu mult mai consistent decât îndeobște se crede. Când se repetă până la sațietate cât de îndatorată este arta românească față de cea franceză, afirmație întemeiată desigur pe evidențe incontestabile, se uită sau se trece cu vederea prea ușor peste impactul pe care arta italiană l-a avut asupra artelor vizuale din România interbelică.

În anii 20 țările occidentale cu vechi tradiții artistice „se întorc la ordine”. Acea mișcare artistică restaurativă pe care Cocteau a botezat-o inspirat „retour à l'ordre” se întindea în toată Europa. Cu ecourile lui și în arta românească unde vocabula de nou clasicism circula frecvent. În Italia, artiștii grupați în jurul revistei *Valori plastici* stimulează crearea mișcării *Novecento* cu un program estetic ale cărui puncte principale erau întoarcerea la natură în meșteșug și tradiție. Tangente erau experiențele picturii metafizice care readuceau în prim plan existența misterioasă a lumii obiectelor.

De Chirico publică în 1919 în *Valori plastici* articolul cu titlul programatic *Reîntoarcerea în meșteșug*, se autointitulează *Pictor classicus* și elogiază „sentimentul majestuos al solicitării și echilibrului” ca semn al mării picturi italiene. Carlo Carra își îndeamnă contemporanii să recupereze „tăcerea magică” a picturii lui Giotto. Pictura novocentiștilor, cu străzile pustii sau populate de manechine, statui și obiecte neliniștitoare, se plasează deliberat în continuitatea picturii italiene din Trecento și Quattrocento, cu lumea ei stabilă și logică, dominată de sentimentul unei realități simple și grandioase.

Istoricii de artă au numit *realism arhaic* sau *realism magic* pictura care se dezvoltă în Italia, pe urmele picturii metafizice și care aduce cu sine estomparea, dar nu și dispariția sentimentului neliniștitor, umanizarea ei. O realitate simplă, domesticită, dar impregnată de melancolie, retrăiește în imagini al căror caracter formal este dominat de construcție. Voga naturilor moarte sobre, de o simplitate deliberată, ascetică se răspândește peste tot în Europa. Lui Giorgio de Chirico îi plăcea să le numească „viață tăcută”, considerând germanul *Stilleben* mai apropiat de esența picturii pe care o promova.

Nu este aici locul să insist, am făcut-o cu alt prilej, asupra ecoului în presa românească a teoriilor esteticii italiene. Menționez doar un interviu dat de Massimo Bontempelli revistei *Politica*, în 1928, prezentat drept șeful școlii *Novecento*, și care prezintă realismul magic definindu-l drept o pictură care depășește realismul crud și fără deschidere prin imaginație, iar imaginația este

ținută în frâu și disciplinată prin exactitate și gust al distanțării.

Aș mai aminti câteva momente privilegiate ale relației cu Italia după 1930. De pildă vizita lui Marinetti la București din 1930 când este primit atât la Academie cât și separat de avangardiști. Ca urmare a acestei vizite un grup destul de numeros de artiști români – Milița Pătrașcu, Max, Marcel Iancu, Margareta Sterian, Nina Arbore, Olga Greceanu, Mac Constantinescu, Octav Doicescu expun la Expoziția futuristă de la Roma, sub egida lui Marinetti. Participarea avangardiștilor români nu a fost salutăată de către toți avangardiștii devenind obiect de dispută ideologică.

În 1932 Massimo Campigli expune la București, iar în 1935 are loc o foarte importantă expoziție de artă contemporană italiană la Muzeul Toma Stelian, care, sub conducerea profesorului George Oprescu își făcuse un adevărat program de prezentare a artei internaționale. Expoziția aceasta de anvergură organizată de Antonio Mariani, sculptor dar și secretar al Bienalei de la Veneția, cuprindea un număr mare de artiști faimoși printre care Carlo Carra, convertit de la futurism la pictura metafizică, Giorgio de Chirico, Felice Casorati, Ardengo Soffici, Ottone Rosai, Mario Sironi, pentru a nu mai pomeni de sculptori și graficieni care ilustrau principalele orientări postfuturiste, de la pictura metafizică sau realismul magic la expresionism.

Oprescu aprecia în prefața catalogului, evocând situația artei italiene care la început de secol XX stagnează sub povara tradiției, pentru ca apoi să intre puternic în sfera de influență a artei franceze. Politica culturală a statului italian reușise să creeze „o mișcare artistică de sine stătătoare, servită de talente viguroase, de spirite inteligente și de remarcabili practicieni.”

E de presupus că Alexandru Țipoia, atunci încă student, dar deja expozant la Saloanele oficiale, nu a ratat o astfel de expoziție, care i-ar fi permis o inițiere substanțială în arta italiană a timpului său, cu câțiva ani înainte de a ajunge în Italia.

Interesul artiștilor pentru Italia, dincolo de posibilitatea burselor la Accademia di Romania, foarte râvnite, era stimulat și de existența Bienalei de la Veneția, confruntare internațională la cel mai înalt nivel unde România este prezentă, chiar dacă cu lungi întreruperi din 1907, în 1938 avea să aibă un prestigios pavilion propriu.

Ca bursieri ai Accademia di Romania au studiat la Roma, în afară de Țipoia, o întreagă pleiadă de artiști, printre care: Eugen Drăguțescu, Nicolae Stoica, Ana Tzigara Berza, Ion Mirea (care nu a fost bursier, ci atașat cultural), sculptorii Ion Grigore Popovici, Cristea Grosu, Ion Lucian Murnu, Mac Constantinescu, Iosif Iliu, Dimitrie Berea... O listă completă ar putea fi oferită doar

Omagiu lui Picasso

în urma unor cercetări de arhivă. Numărul celor care s-au aflat în Italia pentru studii mai scurte sau mai îndelungate, în afara burselor oferite de Accademia di Romania este desigur mult mai mare. În orice caz erau suficient de mulți pentru a putea fi priviți ca un grup cu identitate distinctă.

Informațiile de natură documentară privind perioada petrecută de Țipoia în Italia sunt din păcate lacunare. Ceea ce știm însă cu precizie este că a expus în două rânduri la Galeria San Bernardo din Roma, în octombrie 1946 și în ianuarie 1947 în cadrul unor expoziții colective, prima dedicată autoportretului, gen care s-a bucurat în epocă de o spectaculoasă revenire. Detaliu important, acesta din urmă - dacă ținem cont de numeroasele autoportrete care au jalonat existența artistică a lui Țipoia. Știm de asemenea că a conceput împreună cu Iosif Iliu scenografia unei piese *La Farsa di Ser Pietro Pattalino*, jucată la *Teatro dell'Art Club* din via Margutta. Sunt indicii privind integrarea sa în arta italiană.

Suntem
cu toții
pelerini
care
căutăm
Italia
(Goethe)

Doar atât: Solo DAVILA questo: DAVILA

Cel mai vestit medic și farmacist, părintele medicinei românești, cetățean român și francez, s-a născut la Parma, în Italia, în 1828 și s-a stins în 1884, la București. A fost un caracter puternic, dar un om modest. Pe cartea lui de vizită a trecut un singur nume: Davila.

Il piu' famoso medico e farmacista, il padre della medicina romena, cittadino romeno e francese, e nato a Parma, in Italia nel 1828, s'e' spento a Bucarest nel 1884. Fu un carattere forte, ma anche un uomo modesto. Sul suo biglietto da visita ha scritto un unico nome: Davila.

Nu sunt documente în legătură cu părinții săi sau despre modul în care a ajuns în Franța. El spunea că este fiul natural al lui Franz Liszt (cu care semăna izbitor) și al contesei Marie d'Agoult, cunoscută în literatura franceză sub pseudonimul Daniel Stern. Cei doi s-ar fi cunoscut la o serată Chopin. Din relația lor ar fi rezultat 4 copii, dar Liszt i-ar fi recunoscut doar pe primii 3, nu și pe ultimul. Liszt și contesa au locuit o perioadă la Geneva, apoi în Italia. Unele surse spun că Davila ar fi fost adoptat în cele din urmă de un medic francez, de unde vine și aplecarea sa către medicină.

În actele lui Carol Davila, oficial, apare drept tată contele Antonio Lorenzo de Bidonello. Însă, în documente de mai târziu, numele său este Carlos Antonio Lorenzo d'Avila.

Se spune că la 14 ani, Davila ar fi fost găsit de către rectorul Academiei din Limoges pe drum, încercând să ajungă în Spania, având la el câteva bijuterii și alte lucruri de preț. Acesta îl va lua în grijă sa și va spune, mai târziu, că „niciodată un tânăr nu a meritat mai mult să fie susținut în viață”. Ajunge sub tutela și protecția doctorului A. Guetin, la Nantes, unde face un stagiul de farmacie. Va urma studii medicale la Angers și Paris. În timp ce urma cursurile Facultății de Medicină de la Paris, ar fi locuit la presupusa sa mama, contesa d'Agoult.

Non ci sono documenti sui suoi genitori o sul modo in cui e' arrivato in Francia. Lui diceva che era il figlio naturale di Franz Listz (a cui somigliava in modo sorprendente) e della contessa Marie d'Agoult, conosciuta nella letteratura francese sotto lo pseudonimo di Daniel Stern. I due si sarebbero conosciuti a una serata Chopin. Dal loro legame sarebbero risultati 4 figli, ma Listz avrebbe riconosciuto solo i primi tre, ma non l'ultimo. Listz e la contessa hanno alloggiato per un periodo a Ginevra, e poi in Italia. Alcune fonti dicono che Davila sarebbe stato infine adottato da un medico francese, da cui viene anche la sua propensione per la medicina.

Nei documenti di Carol Davila, ufficialmente, appare come padre il conte Antonio Lorenzo de' Bidonello. Però, nei documenti successivi, il suo nome e' Carlos Antonio Lorenzo d'Avila.

Si dice che a 14 anni, Davila sarebbe stato trovato dal rettore dell'Accademia di Limoges, in viaggio mentre cercava di arrivare in Spagna, portando con se' qualche gioiello a altre cose preziose. Costui lo prendera' sotto la sua cura e dira', piu' tardi, che «Mai un giovane ha meritato di piu' di essere sostenuto nella vita». Arriva sotto la tutela e la protezione del Dr. A. Guettin, a Nantes, dove fa un corso di farmacia. Fara' studi medici a Angers e Parigi. Durante il periodo dei corsi presso la Facolta' di Medicina di Parigi, avrebbe abitato dalla sua supposta madre, la contessa d'Agoult.

Nel 1853, alla fine della facolta', ci sono state due richieste di medico: una dallo Scia' dell'Iran e quella del Reggente Barbu Știrbei, della Țara Românească. Davila sceglie Țara Românească dove rimarra' tre anni per organizzare il servizio sanitario medico e civile. E' rimasto nella Țara Românească fino alla fine della sua vita.

În 1853, la terminarea facultății, au fost două solicitări de medici: una a Șahului Iranului și cea a lui Vodă Barbu Știrbei, din Țara Românească. Davila alege Țara Românească, unde urma să stea 3 ani, pentru organizarea serviciului sanitar medical și civil. A rămas în Țara Românească până la sfârșitul vieții sale.

A fost artizanul învățământului medical și farmaceutic românesc, ridicându-l la nivelul centrelor universitare de tradiție din alte țări europene.

Locuința în care a stat la venirea sa în țară era pe „malul Gârlei” (Dâmbovița). Era o locuință insalubră și aici s-a îmbolnăvit de un reumatism poliarticular care i-a anchilozat brațul drept, pe care îl ținea mereu la spate.

Primul post primit a fost la Spitalul Militar din București, ca medic șef, primind și gradul de maior.

Se căsătorește cu Marie Marseille, fiica unui medic francez și a boieroaiței Sultana din Țara Românească. Tânăra a murit la 24 de ani, la un an de la căsătorie, la nașterea unui copil, care nu a supraviețuit. După moartea primei soții, Davila a restituit socrului zestrea primită, iar Sultana, mama Mariei, la rândul ei, a donat-o Azilului „Elena Cuza Doamna”.

Davila se va recăsători cu nepoata lui Dinicu Golescu, Ana Racoviță, o frumusețe brună, suplă, cu trăsături nobile. Mult admirată și dorită. Au avut împreună 4 copii. În 1862 se naște primul lor copil, Alexandru, viitorul scriitor și om de teatru, autorul piesei „Vlaicu Vodă”.

Vor urma alți 3 copii. Ana a fost cea mai bună colaboratoare a soțului său. În casa ei de pe dealul Cotroceni a înființat un orfelinat pentru 40 de fete. Din inițiativa Elenei Cuza se construiește un edificiu mai mare, tot pe o proprietate a soților Davila, pentru Azilul de fete. Azilul din șoseaua Panduri va purta numele soției lui Cuza, „Elena Doamna”. Acesta a fost desființat în 1948, funcționând, apoi, ca Institut Pedagogic. Fiicele lui Davila au fost crescute în Azil, având același regim cu celelalte fete. Davila considera acest așezământ ca pe cel mai iubit copil al său. De acest Azil se leagă însă amintiri dureroase pentru familia regală. Atât Regina Elisabeta, cât și Regina Maria, obișnuiau să se ocupe de copiii de aici. Dar unicul copil al Regelui Carol I, Principesa Mărioara, a murit de scarlatină, pe care a contractat-o de la fetițele cu care se juca. Principele Mircea, fiul Reginei Maria, a murit la 3 ani de febră tifoidă, fiind obișnuit să viziteze Azilul. Își dorm somnul de veci în Parcul Palatului Cotroceni.

Mai târziu, într-o clădire din strada Colțea, Davila înființează un orfelinat pentru 40 de băieți, care îl completa pe cel din Cotroceni.

Preocupându-l problema copiilor „găsiți”, în 1860 face un proiect pentru crearea unei Direcții

E' stato l'artigiano dell'insegnamento medico e farmaceutico romeno, e l'ha innalzato al livello dei centri universitari tradizionali di altri paesi europei.

L'alloggio dove ha abitato al suo arrivo nel paese, era sul «malul Gârlei» (al bordo del Rivo n.d.t.) (Dâmbovița). Era un'abitazione insalubre dove si e' ammalato di un reumatismo poliarticolare che gli ha anchilosato il braccio destro, che teneva sempre dietro.

Il primo lavoro ricevuto e' stato presso l'ospedale militare di Bucarest, come capo-medico, dove gli fu assegnato inoltre il grado di Maggiore.

Si sposa con Marie Marseille, figlia di un medico francese e della boiarda Sultana della Țara Românească. La giovane e' morta a 24 anni, a un anno dal matrimonio, al parto di un bambino che non e' sopravvissuto. Dopo la morte della prima moglie, Davila ha restituito allo suocero la dote ricevuta, e Sultana, la madre di Maria, a sua volta l'ha donata alla casa di accoglienza «Elena Cuza Doamna».

Davila sposerà la nipote di Dinicu Golescu, Ana Racoviță, una bellezza bruna, slanciata, con tratti nobili. Molto ammirata e desiderata. Hanno avuto assieme 4 figli. Nel 1862 nasce il loro primo figlio, Alexandru, il futuro scrittore e uomo di teatro, l'autore del pezzo «Vlaicu Vodă».

Seguiranno altri 3 figli. Ana e' stata la migliore collaboratrice per suo marito. Nella sua casa sulla collina Cotroceni ha creato un orfanotrofio per 40 ragazze. Su iniziativa di Elena Cuza si costruisce un edificio piu' grande, sempre su una proprietă' degli sposi Davila, una casa di accoglienza per ragazze.

La casa di accoglienza di Soseaua Panduri porterà il nome della moglie di Cuza, «Elena Doamna». Questa casa e' stata chiusa nel 1948, e dopo e' servita come istituto pedagogico. Le figlie di Davila sono state cresciute nella casa di accoglienza, e hanno avuto lo stesso trattamento della alte ragazze. Davila considerava questa istituzione la sua piu' amata creatura. A questa casa di accoglienza si legano però ricordi dolorosi per la famiglia reale. Sia la Regina Elisabeta come la Regina Maria, avevano l'abitudine di occuparsi dei questi bambini. Però l'unica figlia del Re Carol I, la Principessa Mărioara, e' morta di scarlattina, che ha contratto dalle ragazze con cui giocava. Il Principe Mircea, il figlio della Regina Maria, e' morto a tre anni per febbre tifoide, essendo visitatore abituale della Casa. Dormono il loro sonno perenne nel Parco del Palazzo Cotroceni.

Piu' tardi, in un edificio sulla strada Colțea, Davila apre un orfanotrofio per 40 ragazzi, che completava quello di Cotroceni.

Preoccupandosi del problema dei bambini «trovati», nel 1860 fa un progetto per la creazione di una Direzione di Assistenza Pubblica per bambini

de Asistență Publică pentru copii surdomuți, debili mintal și orbi din naștere. A înființat, de asemenea, prima școală de surdomuți în cartierul Pantelimon. Tot el a creat și prima organizație a copiilor români: „Micii Dorobanți”.

Temperament latin, Davila era iute la mână, deosebit de activ, chiar tumultuos, om de acțiune, conducător înăscut, bun organizator și administrator.

Profesorul Athanase Demosthen scria: „A avut o activitate devorantă, o viziune de ansamblu absolut specială și asigura bunul mers al lucrurilor până în cele mai mici amănunte”.

Dobândea repede experiență. Aplecarea lui spre progres era de notorietate, atât în știință cât și în organizare. A fost un reformator, modernizând sistemul sanitar civil și militar. A fost o sinteză a celor mai puternice trăsături pozitive ale speței umane: forță bărbătească, tenacitate și voință, tact, sensibilitate și umanism.

Doctorul francez Vogel spunea: „Era un om care se arunca în orice pericol pentru a salva viața unui necunoscut”.

Viitorul Rege Carol I îi telegrafia soției sale, Elisabeta: „Davila e pretutindeni unde e nevoie de el”.

sordomuti, minorati mentali e nati ciechi. Ha aperto, inoltre, la prima scuola per sordomuti nel quartiere Pantelimon. Sempre lui ha creato al prima organizzazione dei bambini romeni: «Micii Dorobanți (I piccoli Dorobanți n.d.t.)».

Indole latina, Davila era di carattere focoso, molto attivo, addirittura tumultuoso, uomo di azione, capo naturale, un buon organizzatore e amministratore.

Il professore Athanase Demosthen scriveva: «Ha avuto un'attività divorante, una visione d'insieme assolutamente speciale, si assicurava del buon andamento delle cose fin nei più piccoli dettagli».

Accumulava rapidamente l'esperienza. La sua propensione verso il progresso era risaputa, sia nella scienza che nell'organizzazione. E' stato un riformatore, ha modernizzato il sistema sanitario civile e militare. E' stato una sintesi dei più forti tratti positivi della specie umana, forza maschile, tenacia e volontà, tatto, sensibilità e umanità'.

Il medico francese Vogel diceva: «Era un uomo che si buttava in qualunque pericolo pur di salvare la vita di uno sconosciuto».

Il futuro Re Carol I telegrafava a sua moglie Elisabeta: «Davila e' dovunque c'e' bisogno di lui».

Carol Davila e' stato un personaggio controverso e per alcuni scomodo. Invidiato dai colleghi per «la sua estrema distinzione, l'eleganza e la naturalezza nei modi, il fascino della conversazione, il modo spiritoso, allegro e ispirato con cui raccontava, come anche la ricchezza della sua istruzione». Poteva essere nervoso, addirittura violento a causa dei dolori fisici che ha sopportato tutta la vita. Le crisi di sciatica l'hanno obbligato a camminare col bastone.

Alcuni dicevano che era un adulator, per il fatto che ha tenuto buoni rapporti non solo con Barbu Știrbei, ma e' stato anche molto apprezzato dal reggente Cuza Vodă e dal Re Carol I, quanto da tutti i ministri del tempo, in un mondo pieno di appassionate lotte politiche.

Al.I. Cuza l'ha elevato al rango di colonnello, nominandolo capomedico dell'Esercito Romeno, e nel 1860 diventa Generale e Ispettore Generale del Servizio sanitario-medico.

Il reggente ha riconosciuto il patriottismo dello «straniero», e la sua naturalizzazione viene approvata all'unanimità all'Assemblea Generale del 1863, però solo nel 1868, dopo l'arrivo al trono di Carol I, si firma il Decreto Reale per accordare la cittadinanza romena al Dott. Davila. Assieme a Nicolae Kretzulescu ha fondato la Scuola Nazionale di Medicina e Farmacia, dopo aver iniziato con una Scuola secondaria di chirurgia. Il suo sogno e' diventato realtà con la trasformazione di quest'ultima in Facoltà di Medicina Chirurgia e Farmacia nel 1869. la Scuola Nazionale e' stata

Carol Davila a fost o persoană controversată și pentru unii incomodă. Invidiat de colegi pentru „extrema sa distincție, eleganța și naturalețea manierelor, farmecul conversației, felul spiritual, vesel și plin de duh cu care istorisea, ca și bogăția instrucției”. Putea fi nervos, chiar violent din cauza durerilor fizice pe care le-a suportat toată viața. Crizele de sciatică l-au obligat să umble în baston.

Unii spuneau că era lingușitor, pentru că a avut bune relații nu numai cu Barbu Știrbei, ci a fost și deosebit de apreciat atât de Cuza Vodă și de Regele Carol I, cât și de toți miniștrii vremii, într-o lume plină de pasionale lupte politice.

Al.I. Cuza l-a ridicat la rang de colonel, numindu-l medic șef al Armatei Române, iar în 1860 devine general și inspector general al Serviciului sanitar-medical. Domnitorul a recunoscut patriotismul „străinului”, naturalizarea sa fiind aprobată cu unanimitate de voturi în Adunarea Generală din 1863, dar abia în 1868, după venirea la tron a lui Carol I, se semnează Decretul Regal pentru acordarea cetățeniei române dr. Davila.

Împreună cu Nicolae Kretzulescu a fondat Școala Națională de Medicină și Farmacie, după ce începuse cu o Școală secundară de chirurgie. Visul său a devenit realitate odată cu transformarea acesteia în Facultate de Medicină, Chirurgie și Farmacie, în 1869. Școala Națională a fost recunoscută atât de Guvernul francez, în 1857, cât și de cel italian, în 1858. În 1857 a înființat o secție de medicină veterinară. În 1860 a creat două servicii de specialitate: de medicină internă și de clinică chirurgicală. În 1852 este declarat, la Paris, doctor în medicină și farmacie.

Elevii săi, trimiși la mari facultăți din Europa, se întorc doctori în medicină și devin profesori la facultate. Ei spuneau: dr. Davila „ne recomandă să fim cinstiți și să nu ne lăsăm mituiți”.

Considera că elevii trebuie să aibă o serioasă cultură generală și de aceea a prevăzut cursuri de franceză, latină, greacă și istorie universală în facultățile de medicină. A organizat o bibliotecă de specialitate și de cultură generală, care era la dispoziția lor, având peste 6.000 de volume. Și-a donat chiar și propria bibliotecă.

În 1875 elevii săi înființează Societatea Studenților în Medicină din București (SSMB), care stabilește relații cu Societatea Studenților Italieni din Neapole.

Universitatea din Torino dă medicilor români dreptul de a-și exercita profesiunea în tot Regatul Italiei.

Carol Davila a înființat, de asemenea, prima secție farmaceutică din România în cadrul Școlii de mică chirurgie. Publică prima *Farmacopee* națională. A oficializat denumirile de farmacist și farmacie. Introduce registrul de copiat rețete, ne-

ricunoscută sia dal Governo francese nel 1957, che da quello italiano nel 1858. Nel 1857 ha creato una sezione di medicina veterinaria. Nel 1860 ha creato due reparti specialistici: medicina interna e clinica chirurgica. Nel 1952 e' dichiarato, a Parigi, dottore in medicina e farmacia.

I suoi allievi, mandati nelle grandi facoltà europee, ritornano come dottori in medicina e diventano professori alla Facoltà. Loro dicevano: dott. Davila «ci raccomanda di essere onesti e incorruttibili».

Considerava che gli allievi dovessero avere una cultura generale seria e perciò ha organizzato corsi di francese, latino, greco e storia universale nelle facoltà di medicina. Ha organizzato una biblioteca di specializzazione e di cultura generale che era a loro disposizione con altro 6.000 volumi. Ha donato persino la propria biblioteca.

Nel 1875 i suoi allievi aprono la Società degli Studenti di Medicina di Bucarest (SSMB), che stabilisce relazioni con la Società degli Studenti Italiani di Napoli. L'Università di Torino accorda ai medici romeni il diritto di esercitare la professione in tutto il Regno d'Italia.

Carol Davila ha creato, inoltre, la prima sezione farmaceutica della Romania nel quadro della Scuola di microchirurgia. Publica la prima *Farmacopea* nazionale. Ha ufficializzato le denominazioni del farmacista e della farmacia. Introduce il registro copia delle ricette, mai utilizzato sinora, e organizza nel 1960 il sistema decimale di pesi e misure, divenuto universale (CGS).

Assieme all'orticoltore Ulrich Hoffman ha creato a Bucarest il Giardino Botanico. Questo aveva un doppio ruolo: didattico ed economico, per approvvigionarsi di farmaci con piante medicinali fresche.

Ha introdotto corsi medici e praticantati obbligatori in ospedale. Per la prima volta si fanno consultazioni gratuite per i poveri.

Ha creato l'Istituto medico-militare nel 1897, ha creato il corpo di sottochirurghi, sottofarmacisti e sottoveterinari.

Ha creato la Croce Rossa Romana, che aderisce a quella di Ginevra nel 1876, opera umanitaria iniziata da Henry Dunant.

Ha aperto ospedali a Tecuci, Huși, Dorohoi nel Sud della Basarabia, a Cahul, Ismail e Reni.

Nel 1855 apre la prima Scuola di infermieri e crea il primo laboratorio di chimica nel 1860, che più tardi diventerà l'Istituto di Chimica condotto da Lendway.

Nella visita alle località Călimănești, Căciulata e Cozia, fa studi sulle acque curative della zona, raccomandandole anche all'estero.

Nel 1873 all'Esposizione Internazionale di Vienna, Davila fa ancora una volta conoscere il suo paese di adozione.

folosit până atunci, și organizează în 1860 sistemul zecimal de măsuri și greutate, devenit universal (CGS).

Alături de horticultorul austriac Ulrich Hoffman a înființat, în București, Grădina Botanică. Aceasta avea dublu rol: didactic dar și economic, prin aprovizionarea farmaciilor cu plante medicinale proaspete.

A introdus cursurile medicale și stagiile obligatorii în spitale. Pentru prima dată se fac consultații gratuite pentru săraci.

A înființat Institutul medico-militar în 1897, a creat corpul de subchirurghi, sub farmaciști și sub veterinari.

Înființează Crucea Roșie Română, care aderă la cea de la Geneva în 1876, operă umanitară inițiată de Henry Dunant.

A înființat spitale la Tecuci, Huși, Dorohoi și în sudul Basarabiei, la Cahul, Ismail și Reni.

În 1855, înființează prima Școală de felceri și creează primul laborator de chimie în 1860, care va deveni, mai târziu, Institutul de chimie, condus de Lendway.

Vizitând localitățile Călimănești, Căciulata și Cozia, face studii asupra apelor curative din zonă, recomandându-le și în străinătate.

În 1873, la Expoziția Internațională de la Viena, Davila face încă odată cunoscută țara sa de adopție.

A inventat *tinctura Davila*, o tinctura antiholerică, pentru tratarea holerei și afecțiunilor digestive.

În 1884 organizează primul congres de științe medicale și farmaceutice. Ține conferințe medicale și prelegeri cu demonstrații experimentale la Școala Sf. Sava.

În 1874 este propus pentru inițiere în francmasonerie, în loja bucureșteană. Timp de 9 ani a fost Mare Maestru al Marelui Orient al României.

A înființat mai multe societăți și reviste: în 1857 Societatea Medicală, în 1876 Societatea de Științe Naturale și Societatea Crucii Roșii, *Revista Sanitară Medicală* și *Monitorul Medical*, în 1862, *Revista Medicală* și *Gazeta Medicală*, în 1865.

A fost efor al spitalelor civile și a înființat Farmacia centrală a spitalelor Eforiei.

Destinul său a fost legat de România, dar aprecierea a venit... post mortem.

Cel care și-a sacrificat viața pentru a fi folosit alțora, a suferit din cauza invidiei, fiind purtat prin procese, calomniat și chiar aflat sub interdicția de a fi profesor în învățământul înființat chiar de el.

„Zilnic sunt bombardat de intrigă, care mă obosesc. Mă dezgustă ura lor politică” – îi scria el soției.

Suferințele fizice nu l-au ocolit, fiind victima holerei pe care o combătea la Brăila și a tifosului

Ha inventat la *tintura Davila*, una tinctura anticolera, per il trattamento del colera e delle affezioni digestive.

Nel 1884 organizza il primo congresso di Scienze mediche e farmaceutiche. Tiene conferenze mediche e discorsi con dimostrazioni sperimentali alla Scuola Sf. Sava.

Nel 1874 viene proposto per l'iniziazione nella Libera Massoneria nella Loggia di Bucarest. Per 9 anni e' stato il Gran Maestro del Grande Oriente della Romania.

Ha creato varie società e riviste: nel 1857 la Società Medica, nel 1876 la Società di Scienze Naturali e la Società della Croce Rossa, La Rivista Sanitaria Medica e L'Osservatore Medico nel 1862, La rivista Medica e La Gazzetta Medica nel 1865.

E' stato consigliere per gli ospedali civili e ha creato la Farmacia centrale degli ospedali di Eforia.

Il suo destino e' stato legato alla Romania, ma l'apprezzamento e' arrivato... post mortem.

Colui che ha sacrificato la propria vita per essere utile agli altri, ha sofferto a causa dell'invidia, e' stato portato a processi, calunniato e si e' trovato persino sotto l'interdizione di fare il professore dell'insegnamento creato da lui stesso.

«Ogni giorno sono bombardato da intrighi che mi stancano. Mi disgusta il loro odio politico» – scriveva lui a sua moglie.

Le sofferenze fisiche non l'hanno risparmiato, e' stato vittima del colera che combatteva a Braila, e del tifo quando visitava le carceri di Telegra. Ha preso l'antrace infettiva durante la Guerra d'Indipendenza.

Ha unito il Servizio sanitario medico di Moldova e della Țara Românească.

Nel 1870, il dottor Davila va sul fronte franco-prussiano, e aiuta i feriti di entrambi i fronti.

L'esperienza guadagnata cola l'ha aiutato nella Guerra d'Indipendenza (1877–1878) come capo del Servizio Sanitario dell'Esercito Romeno. Il servizio delle ambulanze militari e dei treni sanitari ha salvato migliaia di vite.

In tempo di guerra, i medici e il personale ausiliario erano chiamati «Soldati in bianco». E' stata la prova del fuoco per la medicina militare romena. Davila era sempre in prima linea alla conquista di Plevna, all'assalto della Grivița, ad aiutare sia i romeni che i turchi. Ha curato persino il comandante delle truppe ottomane, Osman Pașa, quando questo e' stato prigioniero a Bucarest.

E' stato un vero patriota, ha sostenuto l'unità di tutti i romeni, e aveva già la visione della Grande Unità del 1918. Nel 1866 blocca persino un movimento separatista, a Iași. E a Bucarest apre le porte della Facoltà di Medicina anche per gli abitanti di Ardeal.

pe când vizita pușcăriile din Telegra. A contractat un antrax în timpul Războiului de Independență.

A unificat Serviciul sanitar medical din Moldova și Țara Românească.

În 1870, dr. Davila pleacă pe frontul franco-prusac, ajutând răniții din ambele tabere. Experiența câpătată acolo l-a ajutat în Războiul de Independență (1877–1878) ca șef al Serviciului Sanitar al Armatei Române. Serviciul ambulanțelor militare și al trenurilor sanitare a salvat mii de vieți.

În timpul războiului, medicii și personalul auxiliar erau numiți „ostași în alb”. A fost proba de foc pentru medicina română militară. Davila era mereu în prima linie la cucerirea Plevnei, la asaltul Griviței, ajutând atât pe români cât și pe turci. L-a îngrijit chiar și pe comandantul trupelor otomane, Osman Pașa, cât timp acesta a fost prizonier la București.

A fost un patriot adevărat, susținând unitatea tuturor românilor, având viziunea Marii Uniri din 1918. În 1866 chiar zădărnicește o mișcare separatistă, la Iași. Iar la București, deschide porțile Facultății de Medicină și pentru ardeleni.

Fiind un mare admirator al folclorului românesc, editează poeziile populare culese de Vasile Alecsandri.

A doua sa soție a preluat grija Azilului de fete, ajutându-și soțul în toate proiectele. Ana este cea care a pus bazele pediatriei sociale, conducând timp de 12 ani Azilul cu 330 de orfane, ca director neretrănit.

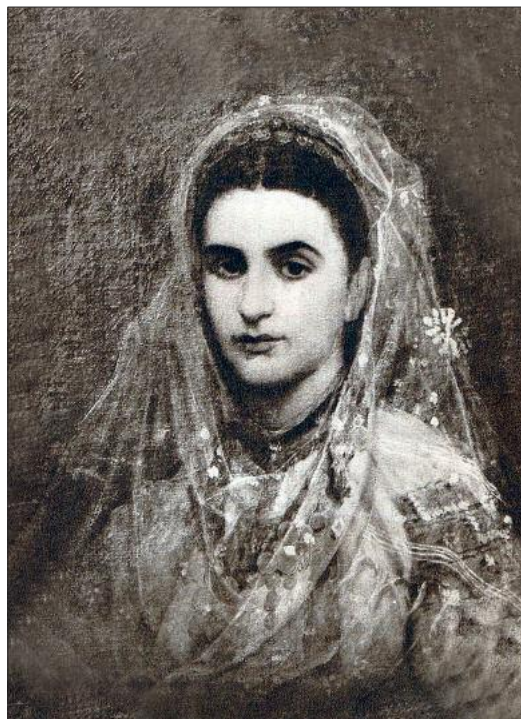
În 1874, la doar 40 de ani, aceasta, care avea frecvent migrene, a fost otrăvită involuntar, în timpul unei conferințe susținute de soțul său în Amfiteatrul de la Colțea, de către doctorul Alfred Bernath Lendway, care i-a dat o cașetă de stricnină în locul celei de chinină...

Statuia Anei Davila, reprezentând-o alături de o copilă orfană, a fost ridicată de sculptorii Karl și Carol Storck în fața Capelei Azilului „Sfânta Elisabeta Doamna”. Este primul monument din istoria Bucureștiului dedicat unei femei. Capela Sf. Elisabeta este singurul lăcaș de cult ortodox din România, construit în stil italian.

Pierderea soției a fost cea mai grea lovitură primită de Davila. A rămas văduv, cu 4 copii.

După spusele fiicei sale, Elena Perticari, Davila era un soț și un părinte bun. Ea a publicat scrisorile personale ale lui Davila, care dovedesc talentul literar al acestuia care s-a transmis fiului său Alexandru, medic, poet și dramaturg, autorul piesei *Vlaicu Vodă*.

Elena era căsătorită cu Jean Perticari, generalul erou, care în Primul Război Mondial a fost ofițer de legătură cu Marele Cartier General Italian. Jean și Elena Perticari au fost educatorii Regelui Carol al II-lea și ai Principesei Elena, iar Elena

Sava Henția – portretul Anei Davila

Grande ammiratore del folklore romeno pubblica le poesie popolari raccolte da Vasile Alecsandri.

La sua seconda moglie ha preso in cura la casa di accoglienza per la ragazze e ha aiutato il marito in tutti i progetti. Ana e' quella che ha gettato le basi della pediatria sociale, e ha condotto per 12 anni la Casa con 330 orfane, come direttore non retribuito.

Nel 1874, a soli 40 anni, questa, che aveva spesso emicranie, e' stata avvelenata involontariamente durante una conferenza tenuta da suo marito, nell'Anfiteatro di Colțea, da parte del medico Alfred Bernath Lendway, che le ha dato una compressa di stricnina invece che quella di chinina.

La statua di Ana Davila, che la rappresenta vicino a una bimba orfana, e' stata realizzata dagli scultori Karl e Carol Storck davanti alla Cappella della Casa Sfânta Elisabeta Doamna (Santa Elisabetta n.d.t.). E' il primo monumento della storia di Bucarest dedicato a una donna. La Cappella Santa Elisabetta e' l'unico luogo di culto ortodosso in Romania costruito in stile italiano.

La perdita della moglie e' stato il piu' duro colpo ricevuto da Davila. E' rimasto vedovo, con 4 figli.

Secondo sua figlia, Elena Perticari, Davila e' stato un buon marito e genitore. Lei ha pubblicato le lettere personali di Davila che dimostrano il suo talento letterario che ha trasmesso a suo figlio Alexandru, medico, poeta e dramaturgo, l'autore del lavoro teatrale «Vlaicu Vodă».

Elena era sposata con Jean Perticari, il generale eroe, che nella Prima Guerra Mondiale e' stato ufficiale di collegamento col Grande Quartier Generale italiano. Jean ed Elena Perticari sono stati gli educatori del Re Carol II e della Principessa Elena, ed Elena Perticari e' stata anche damigella d'onore per la Regina Maria. I mariti, padroni di

Perticari a fost și doamnă de onoare a Reginei Maria. Soții, având o proprietate mare, construiesc la Izvoru (Argeș), primul spital gratuit din mediul rural, în România.

Carol Davila și-a monitorizat starea de sănătate până la sfârșit. Moare la 24 august 1884, la numai 56 de ani. Ultimele sale cuvinte au fost: „S-a sfârșit... plec pentru marea călătorie”.

Înmormântarea sa grandioasă a fost una din cele mai impresionante ceremonii funerare ale secolului.

De imaginea sa, pentru posteritate, s-au ocupat sculptorii Constantin Brâncuși (bustul de la Spitalul Militar Central) și Carol Storck (statuia din fața Facultății de Medicină), precum și pictorii Nicolae Grigorescu și Theodor Aman. Îl comemorează, atât medicii civili, militari și legiști, cât și farmaciștii, chimiștii, veterinarii și botaniștii.

În 2003 a fost ales, post-mortem, membru al comunității „nemuritorilor” români – Academia Română.

Carol Davila, cel care pe cartea de vizită, din modestie, trecuse doar Davila, a fost elogiât, deopotrivă, de francezi, italieni și nemți, fiecare revendicând apartenența națională a acestuia.

OMUL Davila a trăit doar pentru oameni, iar aceștia nu au putut să nu-i recunoască meritele. A primit numeroase ordine și medalii: Legiunea de Onoare a Franței; Ordinul Medgidia și Ordinul Osman din partea Turciei; Ordinul rusc „Crucea Sfânta Ana”; Ordinul „Coroana României”; Ordinul „Steaua României”; Medalia „Virtutea Militară” ș.a.

Viața lui Carol Davila (Carlos Antonio Lorenzo D'Avila), născut în Italia, ar putea sta la baza scenariului unui film de succes. Ar putea începe cam așa:

... Într-o seară geroasă de iarnă, într-o sală de bal, cea mai frumoasă, cea mai curtată, cea mai elegantă dintre invitate era tânăra Ana Racoviță, nepoata lui Dinicu Golescu. Rochia ei, în nuanțele liliacului, era punctată de un mic buchețel de violete de Parma. Asaltată de admiratori, a fost tachinată în legătură cu florile sale, care nu erau naturale... Tăcut, retras, fără a da impresia că a sesizat, Davila a ieșit, a încălecat pe calul său și a gonit prin zăpada înghețată până la marginea orașelului, la o seră, unde, contra unei sume foarte mari, a cules un buchețel de violete. La întoarcere, înghețat, emoționat, i-a spus Anei: „Cu mâna mea am cules aceste violete”, dar mâna, la care avea anchiloză reumatică, nu l-a ascultat, ca să le ofere. În clipa aceea Ana, viitoarea sa soție, i-a răspuns: „Atunci, vă ofer eu, mâna mea...”

una grande proprietà, costruiscono a Izvoru (Argeș) il primo ospedale gratuito nel medio rurale romeno.

Carol Davila ha seguito il suo stato di salute fino alla fine. Muore il 24 agosto 1884, a soli 56 anni. Le sue ultime parole sono state: «E' finita... parto per il grande viaggio».

Il suo grandioso funerale e' stato una delle piu' impressionanti cerimonie del secolo.

Della sua immagine, per i posteri, si sono occupati gli scultori Constantin Brâncuși (il busto all'Ospedale Militare Centrale) e Carol Storck (statua davanti alla Facoltà di Medicina), come anche i pittori Nicolae Grigorescu e Theodor Aman.

Lo commemorarono tanto i medici civili militari e legali, quanto i farmacisti, i chimici, i veterinari e i botanici.

Nel 2003 e' stato scelto, post-mortem, come membro della comunità degli «Immortali» romeni – Accademia Romana.

Carol Davila, quello che sul biglietto da visita aveva modestamente scritto solo Davila, e' stato elogiato, allo stesso modo, da francesi, italiani e tedeschi, ognuno rivendicandone l'appartenenza nazionale.

LUOMO Davila ha vissuto solo per gli uomini, e questi non hanno potuto non riconoscerli i meriti. Ha ricevuto numerosi ordini e medaglie: La Legion d'Onore della Francia; l'Ordine Medgidia e l'Ordine Osman da parte della Turchia; l'Ordine russo «La Croce Sant'Anna»; l'Ordine «La Corona della Romania»; l'Ordine «La Stella Romana»; la Medaglia «Al Valor Militare» etc.

La vita di Carol Davila (Carlos Antonio Lorenzo d'Avila), nato in Italia, potrebbe essere alla base di un film di successo. Potrebbe cominciare così:

... Una gelida sera d'inverno, in una sala da ballo, la piu' bella, la piu' corteggiata, la piu' elegante delle invitate era la giovane Ana Racoviță, nipote di Dinicu Golescu. Il suo vestito di nuance lilla era trapuntata da un mazzetto di viole di Parma. Assaltata dagli ammiratori, e' stata punzecchiata per i suoi fiori che non erano naturali... Taciturno, reativo, senza lasciar l'impressione di averlo notato, Davila e' uscito, ha cavalcato di fretta nella neve ghiacciata fino al margine della cittadina, a una serra dove, per una forte somma di denaro, ha raccolto un mazzetto di violette. Al ritorno, gelato, emozionato, ha detto ad Ana: «Ho raccolto queste viole con la mia mano», pero' la mano, che aveva un'anchilosi reumatica, non l'ha ascoltato, per poterglieli offrire. In quell'istante Ana, la sua futura moglie, gli ha risposto: «Allora vi offro io la mia mano...»

Amintește-ți și istorisește Evanghelia, de Silvano Fausti

„L-au răstignit!” e strigătul de durere și de revoltă, de spaimă și parcă de ajutor al celor care L-au urmat pe Christos și care L-au crezut, I-au văzut minunile și I-au urmat învățăturile, s-au alăturat celor tot mai mulți care-L însoțeau pe drumul spre Ierusalim, dar care nu L-au putut apăra, Le-a fost totuși teamă să înfrunte vulgul plin de ură și dornic de sânge care-I cerea moartea cu orice preț.

„L-au răstignit!” este strigătul deznădăjduit al celor ce nu-și puteau imagina că Fiul lui Dumnezeu ar putea fi bătut în cuie pe crucea pe care până la El fuseseră legați cu frânghii numai cei mai ticăloși dintre oameni: hoții, ucigașii sau sclavii nesupuși!

La răstignirea Lui s-au aplicat cele mai brutale măsuri, pentru a se asigura că nu va putea „fugi”, coborând de pe crucea infamiei pentru a învia, spre a se împlini cele spuse de scripturi și de prooroci. Iar pentru ca batjocura să fie cât mai mare, deasupra capului său încoronat cu spini, au scris „IISUS NAZARINEANUL ÎMPĂRATUL IUDEILOR”, și de-a stânga și de-a dreapta Lui au răstignit doi tâlhari spre a-L încadra „între nelegiuîți”. Hainele lui le-au împărțit prin tragere la sorți între soldații romani care asigurau paza, despre cel căruia i-a revenit cămașa scriindu-se legende interesante de-a-lungul secolelor de istorie în ceea ce privește efectul ce l-a exercitat asupra aceluia care o purta.

Răstignirea însemna o moarte lentă și chinuitoare. La început cel răstignit se mai putea menține prin puterea mușchilor brațelor și ale picioarelor, păstrându-și conștiința și putând vorbi și gândi. În acel răstimp, Christos a putut rosti cuvintele prin care-i promitea izbăvirea tâlharului care I-a recunoscut originea divină, precum și să ceara îngăduința Tatălui ceresc față de cei care-L huiduiau, dar și s-o încredințeze pe Maica Sfântă, celui mai iubit dintre învățăceii săi, lui Ioan, declarându-l fiu al acesteia.

Apoi urmau chinurile mari cauzate de slăbirea forțelor, când întreaga greutate a corpului îl trăgea în jos, respirația I se tăia, bătăile inimii se dereglau... Atunci a strigat Iisus: „Dumnezeule, Dumnezeule de ce m-ai părăsit!” Si mai apoi: „Tată în mâinile Tale îmi dau Sufletul”...

„L-au răstignit!” Acesta este titlul patetic și disperat al celei de-a 85-a meditații din cartea *Amintește-ți și istorisește Evanghelia*, de Silvano Fausti, carte ce constituie cateheza narativă a lui Marcu, evanghelistul considerat autor ale primei scrieri evanghelice.

Pentru a se convinge că Cel de pe cruce a murit, soldații romani L-au înțepat cu lancea în dreptul inimii, constatând că lichidul ce s-a scurs din rană confirma moartea fizică a acestuia.

„Acestea s-au petrecut în ceasul al treilea al zilei”... zice *Evanghelia*, iar atunci cerul s-a întunecat iar pământul s-a cutremurat de oroarea celor petrecute. A fost prea mult, prea cumplit, insuportabil. Și Iisus a suportat totul din dragoste pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Până la El, crucea înfiera păcatele cele mai cumplite, rușinea, oprobriul. Prin urcarea Lui pe cruce, ea a devenit simbol al credinței, al creștinătății, al iubirii divine, al iertării și al milostivirii, al vieții veșnice. A Învierii lui Christos, care prin Moartea Sa a călcat în picioare moartea noastră și a șters pecetea păcatului strămoșesc, care a stârnit mânia lui Dumnezeu și ne-a izgonit din rai!

Învierea lui este triumful vieții, al veșniciei. Ea ne-a dezrobit din lanțurile vremelnice, ne-a dat un scop Dumnezeiesc: să facem bine, să fim buni, să iertăm, să înțelegem, să ne ferim de ispită, de minciună, de pizmă și de ură, să-l ajutăm pe cel neputincios, să-i miluim pe cei ce n-au, să fim înțelegători și toleranți, într-un cuvânt să fim buni creștini, să urmăm învățăturile lui Christos.

Să redescoperim arta medievală italiană în Galeriile permanente ale Muzeului Național de Artă al României

Riscopriamo l'arte medioevale italiana nelle Gallerie permanenti del Museo Nazionale d'Arte della Romania

Așa cum menționam în câteva dintre numerele anterioare ale revistei, în același mod firesc, pătrundem din nou în muzeul care deține cele mai bogate colecții de artă medievală și modernă din țară – Muzeul Național de Artă al României.

Ca de fiecare dată, amintim că, fostul Palat Regal al României de pe Calea Victoriei găzduiește importante Galerii de artă românească și europeană – aici putând fi vizitate săli cu mare relevanță istorică dar și spații care adăpostesc expoziții temporare sau itinerante.

În Galeria de Artă Europeană regăsim un număr semnificativ de lucrări din fosta Colecție Regală, capodopere semnate de mari maeștri italieni medievali, precum: Tintoretto, Domenico Veneziano, Jacopo Bassano, Bronzino, Luca Giordano ș.a.

Astăzi, îl vom admira pe Licinio ...

Licinio – Întoarcerea fiului risipitor

Bernardino Licinio (1489–1565) este un pictor italian, reprezentant al școlii de pictură venețiene. Dominanta tematică a lucrărilor sale sunt scenele religioase și portretele. Pictura sa *Întoarcerea fiului risipitor*, ulei pe pânză (186 x 236 cm), ilustrează o temă la modă în epocă, parabola *Întoarcerii fiului risipitor* din Evanghelia lui Luca.

Così come raccontavamo in alcuni dei numeri precedenti della rivista, ci infiliamo nuovamente e nello stesso modo naturale nel museo che detiene le più ricche collezioni d'arte medievale e moderna della nazione – il Museo Nazionale di Arte Romana.

Come ogni volta, ricordiamo che l'ex Palazzo Reale della Romania su Calea Victoriei conserva importanti Gallerie d'arte romana ed europea – e qui si possono visitare sale di grande rilevanza storica così come spazi che ospitano esposizioni temporanee o itineranti.

Nella Galleria di Arte Europea ritroviamo un numero significativo di opere che furono della Collezione Reale, capolavori firmati da grandi maestri italiani medievali, come: Tintoretto, Domenico Veneziano, Jacopo Bassano, Bronzino, Luca Giordano etc.

Oggi, ammireremo Licinio ...

Licinio – Il ritorno del figliol prodigo

Bernardino Licinio (1489–1565) e' stato un pittore italiano, rappresentante della scuola della pittura veneziana. La dominante tematica dei suoi lavori sono scene religiose e ritratti. La sua opera *Il ritorno del figliol prodigo*, olio su tela, (186 x 236 cm), illustra un tema di moda dell'epoca, la parabola de *Il ritorno del figliol prodigo* dal Vangelo di Luca.

Dincolo de ampla interpretare descriptivă a temei, artistul ne oferă o densă panoramă a vieții cotidiene pe care întâlnirea tatălui cu fiul risipitor o prilejuiește în atmosfera unei curți nobiliare venețiene din prima jumătate a secolului XVI.

Compozițional, Licinio ne introduce într-o construcție perspectivico-geometrică, acțiunea înserându-se într-un amplu peisaj cu linie de orizont înaltă și punct de fugă central. Narațiunea este amplu compusă, personajele aglutinându-se în mici grupuri secundare, ale căror acțiuni sunt subsumate unei viziuni generale – cea a grupului personajelor principale, definind astfel, clar, centrul de interes.

Cromatic, desfășurarea spațială, este valorizată prin utilizarea contrastului culorilor complementare roșu-verde, potențate prin prezența accentelor albastre, excepțional dozate. Albastrul era culoarea cea mai scumpă în epocă, pigmentul de bază fiind obținut prin măcinarea fină a pietrei de lapislazuli – o piatră semiprețioasă importată cu dificultăți, din Orientul Mijlociu.

Adrian Chișiu

Dal punto di vista compositivo, Licinio ci introduce in una costruzione prospettico-geometrica, la sua azione che s'inserisce in un ampio paesaggio con una alta linea dell'orizzonte, e punto di fuga centrale. La narrazione e' composta in modo ampio, i personaggi addensandosi in piccoli gruppi secondari, le cui azioni sono subordinate a una visione generale – quella del gruppo dei personaggi principali, che diventa così, chiaramente, il centro d'interesse.

Dal punto di vista cromatico, lo svolgimento spaziale e' valorizzato dall'uso del contrasto dei colori complementari rosso-verde, potenziati dalla presenza di accenti blu, dosati in modo eccezionale. Il blu era il colore piu' caro all'epoca, poiche' il pigmento di base era ottenuto dalla macinatura fine della pietra di lapislazuli – una pietra semipreziosa importata con difficolta' dal Medio Oriente.

Ecouri ale unei călătorii în

Nu demult, ca urmare a invitației Asociației „Spazio Mediazione & Intercultura”, o delegație a Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT. s-a deplasat în Provincia Cuneo din Italia de Nord-Vest, unde locuiesc numeroși imigranți veniți din zone de conflict sau alungați de sărăcie, precum și români plecați din țara natală, în căutarea unei vieți mai bune. Cu acest prilej, a fost vernisată la Universitatea din Cuneo, expoziția RO.AS.IT. „De la emigrare la integrare”, care prezintă o istorie în imagini a emigrației italiene în România, începând cu secolul XIX. Partea italiană a pregătit pentru delegația RO.AS.IT. un bogat și diversificat program de vizite, care a cuprins întâlniri și discuții cu oficialități provinciale, vizite la instituții de învățământ și cultură, stabilindu-se inițierea de proiecte social-culturale bilaterale. Printre instituțiile de învățământ vizitate de membrii delegației RO.AS.IT. se numără și Liceul de stat „Edmondo de Amicis” din Cuneo, capitala provinciei, unde studiază și copii proveniți din familii de imigranți din cele mai diferite țări ale lumii, inclusiv din România. Și lucrurile au început să se lege, și, iată, elevii din Cuneo ne-au trimis luna aceasta câteva scrisori ce reflectă opiniile lor despre viața de imigrant, pe care le dăm acum publicității. Sunt impresionante și mature, experiențe de viață trăită. Inserăm în cele ce urmează câteva din impresionantele scrisori primite de la elevi ai Liceului „Edmondo de Amicis”. (G.T.)

L'Immigrazione

Mi presento,
sono italiana
qui ho lasciato il mio cuore
dove nascono i miei ricordi
la mia famiglia
che parte
e se ne va.
Mi presento,
sono sempre io
sono rumena
qui coltivo la mia vita
dove cresce il mio futuro.
Mi presento,
sono una maestra
insegno la cultura
italiana e rumena
e a non dimenticare
mai.
Mi presento,
sono un immigrato,
un lavoratore
costruisco case
costruisco la mia vita,
qui
lontano dalla mia
casa.
Mi presento,
sono un popolo,
senza passato
senza futuro.
Mi presento,
sono l'immigrazione,
sono italiana
sono rumena
internazionale e mondiale
sono un'opportunità
non un ostacolo.

Chiara

Provincia Cuneo, Italia

Migrare, lasciare la propria terra, la patria natia, i propri ricordi, esperienze che hanno reso l'uomo ciò che è. Migrava l'uomo preistorico come l'uomo d'oggi e di ogni tempo in cerca di vita, libertà, pace, speranza di futuro... domani. Un *domani* che nella propria terra non è più garantito. Migrare, un viaggio senza ritorno verso il mondo. Scegliere una destinazione e partire. Però è impossibile dimenticare la patria natia. «Noi siamo italiani, diceva Celia, perché senza passato non c'è futuro». Ma in quella nuova terra dove si giunge bisogna vivere, cercare lavoro farsi accettare, difendendo e portandosi dentro sempre quell'imprinting della propria terra. Certo, è dura vivere immersi in un altro contesto: spesso l'ultimo arrivato è anche «ultimo» nella scala sociale. Fare lavori più umili, logoranti, essere guardati con diffidenza... Ma si va avanti, ci si fa riconoscere come uomini, con gli stessi sentimenti, emozioni che ogni uomo prova e allora quella diversità diventa ricchezza, conoscenza e arricchimento reciproco. Ci si può integrare rispettando l'uno le tradizioni, i valori, i modi di vivere dell'altro e dare vita insieme a una società migliore, più multietnica, aperta, in cui l'immigrazione sia accolta, non dimenticata e scartata. Prima però bisogna abbattere quelle barriere, auto protezionismi che tanto male fanno al mondo odierno (Austria, Ungheria, Stati Balcanici). «Tutti, come diceva Christine, possiamo essere migranti», a maggior ragione oggi, nella società globalizzata, e nell'accogliere dobbiamo ricordarci che siamo stati migranti e lo potremmo essere domani o quanto meno che dall'altra parte ci sono UOMINI.

* Celia Boro, etnica italiana din Comuna Greci, Jud. Tulcea, membră a delegației RO.AS.IT.

Migrarea, părăsirea propriului pământ, a țării natale, a propriilor amintiri, experiențe care l-au făcut pe om să fie ceea ce este. Omul preistoric migra precum omul de azi și din toate timpurile în căutare de viață, de libertate, de pace, de speranță în viitor... în mâine. Un *mâine* care în propria sa țară nu mai este garantat. Migrarea, o călătorie fără întoarcere înspre lume. Alegerea unei destinații și plecarea. Dar este imposibil să-ți uiți patria natală. „Suntem italieni, spunea Celia*, pentru că fără trecut nu există viitor.” Însă, în acel nou pământ unde ajungi este necesar să trăiești, să cauți de lucru, să te faci acceptat, apărând și purtând mereu în suflet imaginea propriei țări. Desigur că este greu să trăiești cufundat într-un alt context: adesea ultimul sosit este și „ultimul” pe scara socială. Făcând muncile cele mai umile, mai grele, fiind priviți cu neîncredere... dar se merge mai departe, făcându-se recunoscuți ca oameni, cu aceleași sentimente, emoții pe care orice om le simte și atunci, acea diversitate devine bogăție, cunoaștere și îmbogățire reciprocă. Există posibilitatea de integrare respectând tradițiile, valorile, modul de a trăi al celuilalt și dând viață împreună unei societăți mai bune, multietnică, deschisă, în cadrul căreia migrarea să fie primită, nu uitată și ignorată. Dar mai întâi trebuie să doborâm acele bariere construite ca un auto-protecționism, care produc atât de mult rău pentru lumea de azi (Austria, Ungaria, Statele Balcanice). „Toți, așa cum spunea Christine, putem fi emigranți”, cu atât mai mult astăzi în societatea globalizată, iar în acțiunile de primire a străinilor trebuie să ne amintim că am fost emigranți și am putea fi, din nou, mâine sau cel puțin că avem de a face cu OAMENI.

Alessandro

Cara Brigita,

Ti voglio raccontare di un'esperienza che ha riportato la mia mente ai momenti belli che ho vissuto nella mia terra d'origine la Tunisia. Li tentavamo di sopravvivere, dato che mia mamma non lavorava e non ricevevamo aiuti né dalla famiglia né dallo Stato. Mi sento così perché è l'Italia che mi ha salvata e che mi ha voluto bene; è in Italia che conduco una bella vita con la mia famiglia. Spero che ogni persona si possa sentire a casa così come me almeno una volta nella vita. Quest'incontro ha suscitato in me il senso ancora più profondo della vita: ho imparato che si deve imparare ogni giorno a conoscere le persone e la loro vita per completare la propria, di vita. Grazie a quest'incontro ho imparato qualcosa sulla Romania e sono riuscita a debellare alcuni pregiudizi sulla Romania e sui romeni. Infatti mi ha colpito che in Romania, quando un ragazzo o bambino straniero deve frequentare una scuola, prima deve fare un corso in cui impara la lingua, poi può frequentare una scuola. Quando io sono arrivata qui in Italia è stata la mia insegnante di italiano, la maestra Anna, ad insegnarmi i primi rudimenti della lingua, anche se ha cercato di farmi avere una professoressa di sostegno di origine marocchine. Nonostante tutto ciò io amo alla follia l'Italia e se dovessi fare tutto da capo la tappa che non mi dimenticherei è quella dell'Italia, il mio vero paese. Grazie per avermi dedicato il tuo tempo, ti voglio bene.

(per chi volesse sapere chi è Brigita, sappia che è il nome che diedi molto molti anni fa al mio diario, per sfuggire alla paura della guerra in Tunisia. Tutt'ora la mantengo. Con «i miei diari» intendo in realtà solo dei semplici quaderni, che mi servivano per potermi esprimere e non seppellire i sentimenti, dato che in guerra si pensa solo a vivere o a morire)

Dragă Brigita,

Vreau să-ți povestesc despre o experiență care m-a făcut să mă gândesc la momentele frumoase pe care le-am trăit pe pământul meu natal, în Tunisia. Acolo încercam să supraviețuim, pentru că mama nu lucra și nu primeam ajutoare nici de la familie, nici de la Stat. Mă simt așa pentru că Italia a fost cea care m-a salvat și care m-a îndrăgit; în Italia duc o viață frumoasă împreună cu familia mea. Sper ca fiecare persoană să se poată simți acasă așa cum mă simt eu cel puțin o dată în viață.

Această întâlnire a trezit în mine sensul existenței într-un mod mai profund: am învățat că e necesar să învățăm în fiecare zi să cunoaștem oamenii și viețile lor pentru a completa propria viață. Datorită acestei întâlniri am învățat ceva despre România și am reușit să șterg unele prejudecăți asupra acestei țări și asupra românilor. Întocmai, m-a impresionat faptul că în România, atunci când un copil străin trebuie să meargă la școală, trebuie să facă înainte un curs în care să învețe limba și abia apoi poate merge la școală. Când am ajuns aici în Italia cea care mi-a fost profesoară de italiană a fost învățătoarea Anna, care m-a învățat primele baze ale limbii, chiar dacă a trebuit să-mi aducă o profesoară de sprijin de origine marocană. În ciuda tuturor lucrurilor, îmi place la nebunie Italia și dacă ar trebui să refac totul de la capăt, perioada pe care nu aș uita-o este cea petrecută în Italia, adevărata mea țară. Îți mulțumesc pentru timpul pe care mi l-ai dedicat, îmi ești dragă.

(pentru cine dorește să știe cine este Brigita, trebuie să știe că acest nume l-am dat acum mulți, mulți ani jurnalului meu, pentru a evada din sentimentul de teamă pentru războiul din Tunisia. Chiar și acum o simt. Prin jurnalele mele – de fapt mă refer la niște simple caiete pe care le foloseam pentru a mă putea exprima și pentru a nu-mi îngropa sentimentele, deoarece în timp de război, unicul gând este doar cel de a trăi sau de a muri)

Donia

Caro Trump,

Scrivo il suo nome ed indirizzo questa lettera a lei, ma di seguito potrebbe esserci il nome di una qualunque persona che, come lei, percepisce la diversità come qualcosa di pericoloso, quasi di sporco. Purtroppo questa lettera potrebbe essere indirizzata a molte, tante, tantissime persone ed è proprio questo ciò che mi spaventa di più.

Ho 16 anni e di politica non ci capisco un emerito fico secco, però oggi ho pensato a lei. Ho pensato a lei mentre assistevo ad un incontro, un incontro con alcuni esponenti della comunità italiana in Romania. Ho pensato a lei e mi sono chiesta come mai le piacciono tanto i muri ma, soprattutto, mi son chiesta che cosa possa passare nella sua mente, nella mente di un uomo come lei.

Le persone che ho incontrato ed ascoltato questa mattina erano italiane, proprio come me. Però sono nate in Romania da genitori emigrati. E là, in quel posto così lontano dalla loro casa, sono considerate straniere.

Ma lei ci ha mai pensato? Ci ha mai pensato che lo straniero avrebbe potuto essere lei? Ci ha mai pensato? Ha mai pensato quanto possa esser difficile dover partire? Partire non per una vacanza alle Hawaii oppure a Miami. Partire nel senso di camminare, partire nel senso di andare a vivere mille difficoltà, partire e lasciare quel posto che chiamiamo «casa». Dove quelli «normali», quelli «giusti», quelli «a posto» siamo noi.

Le persone che ho incontrato ed ascoltato questa mattina sono felici e fiere di esser ciò che sono. Sono felici e fiere di essere italiane e romene.

La società, ciò che siamo, non è un compartimento, una biblioteca in cui i libri sono divisi in base alla lingua in cui sono scritti o al luogo di appartenenza dell'autore. La nostra società è il mondo, un mosaico composto da moltissimi tasselli di colori, forme e dimensioni diverse. Vi è differenza tra il bianco e il nero? Ovviamente, è palese che vi sia differenza ma nel disegno non conta. Un mosaico ha solo bisogno di differenze per risultare bello. Non saremo forse così anche noi?

Ho 16 anni e di politica non ci capisco un emerito fico secco, ma sono convinta che i muri debbano essere buttati giù poiché escludono, e non escludono solo le persone ma anche tante possibilità.

Di che cos'ha paura?

Distinti saluti da una persona che, come lei, non ha scelto dove nascere ma che ha avuto la tremenda fortuna di nascere nel posto giusto, come lei.

C'è solo una differenza: io ho la fortuna di essere arricchita da quelli che lei chiama stranieri.

Dragă Trump,

Scrui numele dvs. și vă adresez această scrisoare, dar ar putea fi vorba de numele oricărei alte persoane care, ca și dvs., percepe diversitatea precum ceva periculos, chiar murdar. Din păcate, această scrisoare ar putea fi adresată unor multe, foarte multe persoane și asta e ceea ce mă sperie cel mai mult.

Am 16 ani și de politică nu am habar, dar azi m-am gândit la dvs. M-am gândit la dvs. în timp ce participam la o întâlnire cu reprezentanții comunității italiene din România. M-am gândit la dvs. și m-am întrebat cum de vă plac atât de mult zidurile, dar, mai ales, m-am întrebat ce vă poate trece prin minte, prin mintea unui om ca dvs.

Persoanele pe care le-am întâlnit și le-am ascultat în această dimineață erau italiene, exact ca mine. S-au născut însă în România din părinți emigranți. Și acolo, în acel loc atât de departe de casa lor, sunt considerate străine.

V-ați gândit vreodată la asta? V-ați gândit vreodată că dvs. ați fi putut fii străinul? V-ați gândit vreodată la asta? V-ați gândit vreodată cât poate fi de greu să fii nevoit să pleci? Nu să pleci pentru o vacanță în Hawaii sau la Miami... Să pleci în sensul de a merge pe jos, să pleci în sensul de a trăi mii de dificultăți, să pleci și să lași acel loc pe care îl numim „acasă”. Acolo unde cei „normali”, cei „corecți”, cei „în regulă” suntem noi. Persoanele pe care le-am întâlnit și le-am ascultat în această dimineață sunt fericite și mândre de ceea ce sunt. Sunt fericite și mândre de a fi românce și italiene în același timp.

Societatea, ceea ce suntem, nu este un compartiment, o bibliotecă în care cărțile sunt împărțite în funcție de limba în care sunt scrise sau în funcție de locul natal al autorului. Societatea noastră este lumea, un mozaic compus din foarte multe piese de culori, forme și mărimi diferite.

Există vreo diferență între alb și negru? Evident, este clar că există o diferență dar în desen nu contează. Un mozaic are nevoie doar de diferențe ca să fie frumos. Nu am putea fi și noi la fel?

Am 16 ani și de politică nu am habar, dar sunt convinsă că zidurile trebuie să fie dărâmate deoarece exclud – și nu exclud doar oameni, ci și multe posibilități.

De ce vă este frică?

Salutări cordiale de la o persoană care, ca și dvs., nu a ales unde să se nască, ci a avut fantasticul noroc de a se naște în locul potrivit, ca și dvs.

Există doar o diferență: eu am norocul de „a mă fi îmbogățit” prin cei pe care dvs. îi numiți străini.

Giorgia

In visita al Centro Don Orione

Dopo... 20 anni e piu'

L'ultimo giorno del mese passato, aprile, al volante della mia auto, una Fiat Bravo (e' chiaro che un italiano come me puo' guidare solo un'auto della stessa «etnia»), percorrevo una strada – fatta molte volte in questi oltre 20 anni di esistenza nel Centro – per arrivare nel comune ilfoveano di Voluntari, «il vicino» della Capitale.

L'interesse per questa zona partiva anche allora (dopo il 1989) come adesso, dall'aver saputo di una cosa, a quel tempo per me straordinaria: che la Congregazione religiosa italiana *Don Orione* sarebbe venuta in Romania. A Voluntari, nei dintorni della Capitale, sarebbe stato costruito un edificio per essere utilizzato come asilo per anziani, malati, bambini, persone bisognose, senza aiuto. Una delle preoccupazioni speciali per le persone della terza eta' e per gli uomini di strada che non avevano dove vivere. Non importa la nazionalita' o la religione del beneficiario.

Tornando al mio viaggio del mese scorso... a Bucarest ho passato il grande incrocio tra la Colentina e Fundeni, dopo di che, a circa due chilometri – sulla destra – si vede l'ingresso, annunciato da una targa, nel cortile dell'Associazione *Don Orione*, estesa per una superficie di 1 kmq.

E... un po' di storia

Dopo che gli etnici italiani in Romania avevano avuto grossi guai col comunismo, quando la Chiesa Italiana di Bucarest fu chiusa per alcuni anni, e i preti italiani fecero duri anni di prigionia... s'e' sentito, inaspettatamente, di un fatto eccezionale, nel 1990: che sarebbero arrivati in Romania dei rappresentanti di una congregazione religiosa italiana, chiamata *Don Orione*, per costruire un grande centro socio-medico?!

Iniziarono le «meraviglie». Dopo il cambio di regime del 1989, la Chiesa Italiana ha ricevuto il permesso di... riaprire. E' arrivato allora un prete piu' anziano, Francesco Molinari, che si e' impegnato in diverse opere umanitarie (mandava i feriti della Rivoluzione negli ospedali italiani, portava

După... 20 de ani și ceva

În ultima zi a lunii trecute, aprilie, la volanul mașinii personale, un Fiat Bravo (este clar că un italian ca mine poate conduce doar o mașină de aceeași „etnie”), străbăteam un drum – pe care-l făcusem de multe ori în cei peste 20 de ani de existență a Centrului, pentru a ajunge în comuna ilfoveană Voluntari, „vecina” Capitalei.

Interesul pentru această zonă pleca și atunci (după 1989) ca și acum, de la o veste uluitoare pentru mine, la acea vreme: Congregația religioasă italiană *Don Orione* vine în România. La Voluntari, în preajma Capitalei, urma să se construiască un edificiu ce va fi utilizat ca adăpost pentru bătrâni, bolnavi, copii, oameni în nevoi, fără ajutor. Preocupare deosebită pentru oamenii de vârstă a treia și oameni ai străzii care nu aveau unde să trăiască. Indiferent de naționalitatea sau religia beneficiarilor.

Revin la călătoria mea de luna trecută... În București, am trecut de marea intersecție dintre șoselele Colentina și Fundeni, după care, la vreo doi kilometri – pe dreapta – se află intrarea, anunțată printr-un panou, în curtea Asociației *Don Orione*, întinsă pe o suprafață de un kilometru pătrat.

Și... puțină istorie

După ce etnicii italieni din România avuseseră mari necazuri în comunism, când Biserica Italiană din București fusese închisă câțiva ani, iar preoții italieni făcuseră ani grei de pușcărie... s-a auzit, pe neașteptate, un fapt de necrezut în 1990: că vor sosi în România reprezentanți ai unei congregații religioase din Italia, numită *Don Orione*, pentru a construi un mare centru socio-medical?!

Începuseră „minunile”. După schimbarea de regim din 1989, Biserica Italiană a primit învoierea de a se... redeschide. A sosit atunci un preot mai vârstnic Francesco Molinari, care s-a implicat în diferite activități umanitare (trimitea răniții Revoluției la spitale din Italia, aducea medicamente și aparatură sanitară etc.).

În vizită la Centrul Don Orione

medicines e apparecchi sanitari etc.). L'età avanzata non ha più permesso a padre Molinari di continuare le splendide azioni, così fu mandato a sostituirlo sempre un prete italiano, Lazzarin Belisario che è divenuto «Rettore della Chiesa Italiana». Lo chiamavano semplicemente Don Lazzarin. Il nuovo venuto era, felicemente, una figura luminosa, una persona che amava il prossimo, con molta esperienza. A circa 70 anni, aveva lavorato in più paesi del mondo, con successo, come missionario. E, grande fortuna! Il prelato aveva una grande vocazione di... costruttore!

Subito dopo l'arrivo si è procurato un terreno abbandonato nel comune di Voluntari (5 ha circa), iniziando di buona lena a costruire il nuovo centro sociale. Facendo numerosi viaggi in Italia, ha portato fondi e diversi materiali di costruzione: cemento, ferramenti, impianti, sanitari etc.

Organizzava di portare, sempre dalla Penisola, una squadra di costruttori volontari italiani: muratori, impiantisti, elettricisti, armatori.

Quindi, con un buon aiuto di Dio, la costruzione della Congregazione *Don Orione* ha proseguito spedita, come nelle favole. In sequenza, s'è finita la prima parte della costruzione (locali, una piccola cappella, una cucina, alcuni spazi annessi per diversi usi). Poi, l'edificio centrale del Centro *Don Orione*, a due piani, camere di abitazione, ognuna col bagno, sale con diverse destinazioni d'uso: pranzo, sanitarie, biblioteca e... molte altre. Evidentemente, col riscaldamento centralizzato e un ingresso grandioso, imponente, moderno. Il centro, principalmente, ospita decine di persone della terza età, bambini e giovani con disabilità, ragazze sventurate, senza famiglia.

Sempre all'interno del Centro s'è innalzata una bella e grande chiesa, almeno eguale alla Chiesa Italiana di Bucarest. Utilizzata non solo dagli assistiti del Centro ma anche dagli abitanti della zona del comune Voluntari.

Il nuovo prete ha... 35 anni

Così come c'era da aspettarselo, il nuovo prete è il direttore dell'Associazione *Don Orione*, e anche parroco degli etnici italiani della Chiesa

Vârsta înaintată nu i-a mai permis părintelui Molinari să-și continue splendidele acțiuni, așa că a fost trimis să-l înlocuiască, tot un preot italian, Lazzarin Belisario care a devenit „Rettore della Chiesa Italiana”. I se spunea simplu Don Lazzarin. Noul venit era, din fericire, o figură luminoasă, o persoană iubitoare de oameni, cu multă experiență. La aproape 70 de ani, lucrase ca preot în mai multe țări ale lumii, cu succes, ca misionar. Și... noroc mare! Prelatul avea și o mare vocație... de constructor!

Imediat după sosire a achiziționat un teren părăsit din Comuna Voluntari (vreo 5 ha), începând cu spor, construirea noului centru social. Făcând nenumărate drumuri în Italia, a adus fonduri și diverse materiale de construcție: ciment, feronerie, instalații, articole sanitare etc.

Organiza aducerea, tot din Peninsula, a unor echipe de constructori voluntari italieni: zidari, instalatori, electricieni, fierari betoniști.

Astfel, și cu marele ajutor al lui Dumnezeu, construcția Congregației *Don Orione* s-a înălțat repede, ca în povești. Pe rând, s-au terminat prima parte a construcției (locuințe, o micuță capelă, o bucătărie, câteva spații anexe pentru diverse utilizări). Apoi, clădirea centrală a Centrului *Don Orione*, cu două etaje, camere de locuit, fiecare cu grup sanitar, săli cu diverse întrebuințări: de mese, sanitare, biblioteca și... multe altele. Evident, cu încălzire centrală și o intrare remarcabilă, impunătoare, modernă. Centrul este, în principal, gazda a zeci de persoane de vârstă a treia, copii și tineri

italiana «Prea Sfântul Mântuitor» (Il Santissimo Salvatore n.d.t.) di Bucarest.

Al posto del meraviglioso Don Lazzarin Belisario – quello che ha posto le basi della Congregazione *Don Orione* in Romania, – verra' a stare Marius Bereșoaie, che ha... 35 anni.

E' nato in Moldova, nel comune di Gherăești, il 1 settembre 1982. E' prete e professore, laureato alla Facoltà di Filologia e Teologia, e anche alla Facoltà di Psicopedagogia di Iași. Ha anche una specializzazione in Italia, a Roma.

Prima di venire a Bucarest nel settembre 2016, ha insegnato come professore-formatore al *Don Orione* di Iași.

Servizi di tipo residenziale

Il Centro di cura per gli anziani assicura: cura personale, medica e alloggio; servizi di riabilitazione (fisioterapia, kinesiterapia); attività di ergoterapia e attività per il tempo libero e di socializzazione (escursioni, assistere a spettacoli, visite etc.).

Il centro di cura per i bambini con disabilità assicura: cura personale e medica; terapia e riabilitazione (psicoterapia, logopedia, comunicazione alternativa, fisioterapia, kinesiterapia, ionoterapia, meloterapia, terapia dell'arte); attività di socializzazione e del tempo libero.

Istantanee... dall'interno del Centro

Passo vicino a un gruppo di circa 30 bambini, ben ordinati, in due file, guidati da giovani educatrici. I bimbi hanno un'età di 4-5 anni, frequentano il bell'asilo del Centro e cantano allegri, con tutto il cuore. Non capisco cosa dicono. Io so solo l'italiano e il francese, e loro cantano in inglese.

Nel mezzo dello spiazzo in cemento – davanti al padiglione centrale – vedo piu' di 30 sedie a

cu dizabilități, tinere nefericite, fără familie. Tot în interiorul Centrului s-a înălțat o frumoasă și mare biserică, cel puțin egală cu Biserica Italiană din București. Folosită nu numai de asistații centrului, ci și de locuitorii din zona Comunei Voluntari.

Noul preot paroh are... 35 de ani

Așa cum era de așteptat, noul preot este director al Asociației *Don Orione*, dar și paroh al etnicilor italieni de la Biserica italiană „Prea Sfântul Mântuitor” din București.

Pe locul minunatului preot Don Lazzarin Belisario – cel care a pus bazele Congregației Don Orione în România – va sta Marius Bereșoaie, care are... 35 de ani.

S-a născut în Moldova, în comuna Gherăești, la 1 septembrie 1982. Este preot și profesor, absolvent al Facultății de Filologie și Teologie și al Facultății de Psihopedagogie din Iași. Are și un stagiu de studii de specialitate în Italia, la Roma.

Înainte de a veni la București în septembrie 2016, a predat ca profesor-formator la *Don Orione* din Iași.

Servicii de tip rezidențial

Centrul de îngrijire pentru persoane de vârstă a treia asigură: îngrijire personală, medicală și găzduire; servicii de recuperare (fizioterapie, kinetoterapie); activități de ergoterapie și petrecere a timpului liber și de socializare (excursii, vizionări de spectacole, vizite etc).

Centrul de îngrijire pentru copiii cu dizabilități asigură: îngrijire personală și medicală; terapie și recuperare (psihoterapie, logopedie, comunicare alternativă, fizioterapie, kinetoterapie, ionoterapie, meloterapie, art terapie); activități de socializare și petrecere a timpului liber.

Istantanee... din interiorul Centrului

Trec pe lângă un grup de circa 30 de copii, ordonat frumos, pe două rânduri, conduși de tinere educatoare. Copiii au vârste între 4-5 ani, aparțin frumoasei Grădinițe aparținătoare Centrului și cântă veseli, din tot sufletul. Nu înțeleg ce spun. Eu știu doar italiană și franceză, iar ei cântă în engleză.

rotelle in cui ci sono pensionati, poco mobili, affiancati da supervisori. «Quando fuori c'è il sole, caldo, li portiamo all'aria. Sono molto contenti».

Tra quelli che per primi sono venuti nell'associazione (era il 1994) riconosciamo, vediamo in piena attività: Maria di Adjundeni (Roman), Margareta del distretto Argeș e un prete – Dan Sas di Baia, Maramureș.

Alcuni di loro aiutano con tutto il cuore gli anziani, i bambini o i giovani con disabilità. Ho saputo che qui lavorano anche 4 suore della Congregazione «Jesu», creata già nel 1852. Loro sono: Mariana di Buhuși, Rafaella di Buruienești-Neamț e due di Cleja, Bacău – Octavia e Luiza. Anime speciali, piene di buona volontà e umanità.

Ho visto Luiza che comunicava con quelli qui assistiti. Una meraviglia. Rivolgendosi a coloro che aiuta, con parole scelte, delle vere carezze, porta molto sollievo ai malati di qui (alcuni molto gravi). Incredibile, splendido...

Ho visto anziani che leggevano con interesse. Qui c'è anche una biblioteca. Altri – c'erano 4 persone (oltre 70 anni) simpatici, chiacchieroni – erano impegnati in una partita di Remy. Gente piacevole, distinta.

Una domanda: che preparazione hanno quelli che si occupano degli assistiti del *Don Orione*? Risposta: tra i quasi 80 a cui ci riferiamo ci sono: preti, suore, medici, psicologi, educatori, assistenti sociali e medici, infermieri, badanti, cuochi...

Delle parole pronunciate una volta da Don Orione – dichiarato santo – ne ricordo due:

1. Fa' sempre del bene, fa' bene a tutti, male mai a nessuno;
2. Solo l'amore salverà il mondo.

Per quelli interessati ai servizi o ai trattamenti e' da ricordare che: il Centro *Don Orione* si trova nel comune Voluntari, distretto Ilfov, B-dul Eroilor 124-126. Telefono: 021 350 5484.

În mijlocul platoului betonat – din fața Pavilionului Central – văd peste 30 de scaune cu rotile în care stau pensionarii, mai puțin deplasabili, alături de supraveghetori. „Când afară este soare, cald, îi scoatem la aer. Sunt foarte mulțumiți”.

Între cei veniți la asociație printre primii (era prin 1994), îi recunoaștem, îi vedem în plină activitate pe: Maria – din Adjundeni (Roman), Margareta din județul Argeș și un preot – Dan Sas din Baia, Maramureș.

Unii dintre ei îi ajută din tot sufletul pe vârstnici, copii sau tineri cu dizabilități. Am aflat că aici funcționează și 4 surori din Congregația „Jesu”, înființată încă din 1852. Ele sunt: Mariana din Buhuși, Rafaella din Buruienești-Neamț și două din Cleja, Bacău – Octavia și Luiza. Suflete alese, pline de bunăvoință, omenie.

Am văzut-o comunicând cu cei asistați de aici pe Luiza. O minunăție.

Adresându-li-se celor pe care îi ajută, cu cuvinte alese, mângâieri iscusite aș spune, aduc multă mângâiere bolnavilor de aici (mulți foarte grav). Incredibil, splendid...

Am văzut vârstnici citind interesați. Este și o bibliotecă aici. Alții – erau 4 persoane (de peste 70 de ani) simpatice, vorbărețe – erau angrenate într-o partidă de remy. Oameni plăcuți, distinși.

O întrebare: ce pregătire au cei care se ocupă de asistații de la *Don Orione*? Răspuns: între cei aproape 80 la care ne referim se află: preoți, surori, medici, psihologi, educatori, asistenți sociali și medicali, infirmieri, îngrijitori, bucătări...

Din cuvintele alese rostite cândva de Don Orione – declarat sfânt – am reținut două:

1. Fă bine întotdeauna, fă bine tuturor, rău niciodată nimănui;
2. Numai iubirea va salva lumea.

Modesto Gino Ferrarini

Pentru cei interesați de servicii sau tratamente este de reținut că: Centrul *Don Orione* se află în Comuna Voluntari, județul Ilfov, B-dul Eroilor 124-126. Telefon: 021 350 5484.

Sotia lui La moglie di Marco Polo Marco Polo

Principesa fără imperiu

La Principessa senza impero

Printre miile de turiști care străbat în goană Orașul Dogilor în fiecare an, puțini sunt cei care se abat din drumul principal ce duce la Rialto și San Marco, pentru a vizita cartierul numit „Del Milion”. De altfel, dacă i-ai întreba de unde vine acest nume, și mai puțini și-ar aminti de titlul cărții dictate de Marco Polo, pe când se afla în carcerile genoveze, carte în care povestea aventurile trăite de celebrul călător în Imperiul Celest al lui Kubilai Han.

E drept că au trecut mai bine de șapte secole de la aceste aventuri, însă amintirea lui Marco

Tra le migliaia di turisti che calcano in tutta fretta la *Citta' dei Dogi* ogni anno, pochi sono coloro che deviano dal percorso principale che porta a Rialto e a San Marco, per una visita al quartiere chiamato «Del Milion». Inoltre, se gli chiedessi da dove venga questo nome, ben pochi si ricorderanno del titolo del libro dettato da Marco Polo quando si trovava nel carcere genovese, libro in cui raccontava le avventure passate dal celebre viaggiatore nell'Impero Celeste di Kubilai Han.

Vero e' che son passati ormai piu' di sette secoli da queste avventure, pero' il ricordo di Marco Polo e delle meraviglie che ha vissuto e' rimasto ancora vivo nella memoria dei veneziani. Per questo il quartiere in cui Marco Polo e la sua famiglia sono vissuti porta ancora oggi il titolo del suo libro.

Quando si arriva in questo quartiere, se chiedi a un qualunque abitante locale, ti fara' vedere, dopo che hai attraversato il portico che da' sul Ponte del Teatro, la targa messa su una delle case vicine che indica il posto dove, tempo fa, abitava la famiglia di Marco Polo. Se hai tempo bastante per parlarne, puo' essere che un veneziano autentico ti racconti una storia misteriosa che, benché mai trascritta in atti ufficiali, si trasmette di generazione in generazione da sette secoli. E' la triste e sconvolgente storia della «principessa senza impero».

Secondo quel che dice Marco Polo stesso, di quei 25 anni trascorsi in viaggio per l'Oriente assieme a suo padre e a suo zio, piu' di 17 furono passati al servizio dell'imperatore della Cina. Cosicché quando torno' a Venezia, la famiglia probabilmente non avrebbe neppure riconosciuto nessuno dei tre viaggiatori se questi, scucendo la fodera del vestito all'orientale, non avessero mostrato parecchie pietre preziose!

Pare che quando si trovava alla corte di Kubilai Han, il giovane Marco Polo si sia perduto innamorado di una delle figlie dell'imperatore, la bella Hao Dong.

Una sera, mentre camminava nei giardini dell'imperatore, Marco Polo udi' un canto così bello e una voce così soave che, dopo aver visto chi era

Veneția,
Corte Seconda (del Milion)

Polo și a minunilor pe care le-a trăit au rămas încă vii în memoria venețienilor. De aceea cartierul în care Marco Polo și familia sa au locuit poartă încă și azi titlul cărții sale.

Odată ajuns în acest cartier, dacă întrebi pe orice localnic, îți va arăta, după ce ai traversat porticul care dă în Ponte del Teatro, placa instalată pe una dintre casele vecine indicând locul unde, demult, locuia familia lui Marco Polo. Dacă găsești timpul necesar pentru a discuta despre acest subiect, poate că venețianul autentic îți va povesti o istorie misterioasă, care, deși n-a fost relatată niciodată în actele oficiale, se transmite din generație în generație de șapte secole. Este istoria tristă și înspăimântătoare a „prințesei fără imperiu”.

După cum povestește însuși Marco Polo, din cei 25 ani petrecuți în voiaj prin Orient, împreună cu tatăl și unchiul său, mai bine de 17 au fost petrecuți în serviciul împăratului Chinei. Astfel, că atunci când s-au întors la Veneția, familia probabil că nici nu i-ar fi recunoscut pe cei trei călători dacă aceștia,

descosând căptușelile hainelor lor orientale, n-ar fi dat la iveală un maldăr de pietre prețioase!

Se pare că, pe când se afla la curtea lui Kulibai Han, tânărul Marco Polo s-a îndrăgostit iremediabil de una din fiicele împăratului, frumoasa Hao Dong. Într-o seară, pe când se plimba prin grădinile împăratului, Marco Polo auzi un cântec atât de fermecător și o voce atât de suavă încât, după ce o văzu pe cântăreață, s-a decis imediat să-i ceară mâna, tatălui ei, împăratul Imperiului Celest.

După ani de viață în comun la curtea împăratului, când cei trei venețieni au decis să se întoarcă în patria lor, bineînțeles că Hao Dong a acceptat să-și însoțească bărbatul. Însă odată ajunsă la Veneția viața nefericitei principese a devenit un infern. Poate chiar de aceea documentele oficiale au preferat să treacă sub tăcere soarta ei crudă. Chiar din primele zile, familia lui Marco Polo, probabil geloasă pe frumusețea și bogăția prințesei, precum și datorită aspectului și obiceiurilor ei diferite, a început s-o trateze fără menajamente. Chiar și biserica catolică i-a întors spatele... pentru că nu era botezată creștinește!

Atunci, principesa în exil a decis să se închidă în casa ei, pentru a nu-i crea probleme în plus soțului, care fusese deja urmărit de autoritățile bisericești din cauza căsătoriei sale cu o eretică. Însă Hao Dong, continua să-și cânte melodiile ei orientale și, nu arareori, mai ales în nopțile de vară, venețienii se adunau să o asculte, pe podul din fața casei Marco Polo.

După câțiva vreme, Marco Polo fiind plecat în misiune, sosi vestea că îndrăznețul călător fusese făcut prizonier de către genovezi, după bătălia de la Curzolani (1298). Imediat, una dintre surorile acestuia s-a dus să anunțe trista veste principesei, ba chiar, pentru a-i face și mai mult rău, i-a spus că soțul ei fusese ucis.

Hao Dong primi vestea, aparent fără nicio reacție, însă în aceeași noapte își dădu foc la haine și se aruncă în canal, de la fereastra palatului, ca o adevărată stea căzătoare.

Din acea seară, în zilele de vară, la apusul soarelui, trecătorii pot auzi un cântec languros, discret și mișcător care exprimă dragostea principesei exilate pentru Marco, întreprinzătorul aventurier, care i-a rămas fidel peste mări și țări. Ba chiar în unele nopți fără lună, o siluetă transparentă se înalță spre cer de la una din ferestrele palatului, protejând între mâinile făcute cupă, o flacăra albăstruie, cu care se îndreaptă spre capătul celălalt al lumii, unde se află familia sa.

În mod uimitor, lucrările de restaurare întreprinse, nu demult, au dat la iveală în fundațiile casei familiei Polo, rămășițele unei femei de tip asiatic, care fusese înmormântată cu diferite obiecte orientale, care purtau blazonul împăratului Kubilai Han.

che cantava, si decise sul posto di chiedere la mano di costei a suo padre, l'imperatore dell'Impero Celeste.

Dopo anni di vita in comune alla corte imperiale, quando i tre veneziani decisero di tornare nella loro patria, chiaramente Hao Dong accettò di accompagnare il suo uomo. Ma una volta arrivata a Venezia la vita dell'infelice principessa divenne un inferno. Forse proprio per questo i documenti ufficiali hanno preferito mettere a tacere la sua cruda sorte.

Fin dai primi giorni, la famiglia di Marco Polo, probabilmente gelosa della bellezza e della ricchezza della principessa, così come per l'aspetto e le abitudini diverse, ha iniziato a trattarla senza riguardo. Persino la chiesa cattolica le voltò le spalle... perché non aveva il battesimo cristiano!

Allora la principessa in esilio decise di chiudersi in casa sua per non creare ulteriori problemi a suo marito, che era già stato perseguitato dalle autorità della chiesa per il suo matrimonio con un'eretica. Però Hao Dong continuava a cantare le sue melodie orientali e, spesso ma soprattutto nelle notti estive, i veneziani si radunavano ad ascoltarla, sul ponte davanti alla casa di Marco Polo.

Dopo un certo tempo, quando Marco Polo era partito in missione, si venne a sapere che il temerario viaggiatore era stato fatto prigioniero da parte dei genovesi, alla battaglia di Curzolani (1298). Subito una delle sorelle di lui andò a riferire la triste notizia alla principessa, e per di più, per farle più male, le disse che suo marito era stato ucciso. Hao Dong ricevette la notizia apparentemente senza alcuna reazione, ma quella notte stessa si diede fuoco ai vestiti e si gettò nel canale dalla finestra del palazzo, come una vera stella cadente.

Da quella sera, durante l'estate, al tramonto del sole, chi passa di lì può sentire un canto languido, discreto e commovente che esprime l'amore della principessa esiliata per Marco, l'impavido avventuriero, che le rimase fedele per mari e monti. Ma proprio in alcune notti senza luna, una silhouette trasparente si staglia a una delle finestre del palazzo, proteggendo tra le mani messe a coppa una fiammella bluastro, con la quale si rivolge verso l'altro capo del mondo, dove sta la sua famiglia.

Per un caso curioso, i lavori di restauro iniziati non molto tempo fa, hanno rivelato nelle fondamenta della famiglia Polo, i resti di una femmina di tipo asiatico, che fu sepolta con diversi oggetti orientali e che portava il blasone dell'imperatore Kubilai Han.

În duminica de Rusalii se pogoară Duhul Sfânt

„Era pe la ora 9 și din cer s-a pornit vuiet ca de suflare de vânt, ce a umplut casa”, scrie Sfântul Apostol Luca.

Cei 12 apostoli au simțit cum sunt cuprinși de „limbi de foc” și au început a înțelege și a vorbi în toate graiurile pământului. Se întâmpla în Ierusalim, la 50 de zile de la Înviere și la 10 zile de la Înălțarea Mântuitorului Iisus Hristos.

Poporul evreu celebra legământul dintre Dumnezeu și Israel, când Moise a primit *Tablele Legii*, pe Muntele Sinai.

Ziua de Rusalii era, în același timp, și sărbătoarea primelor roade, ale secerișului. Casele se împodobeau cu verdeață, obicei care a fost preluat și de creștini, pentru că de Rusalii se sfințesc în biserici frunze de nuc sau de tei.

La *Cina cea de taină*, dând pâine și vin ucenicilor săi, Iisus a instituit Sfânta Euharistie – transformarea trupului și sângelui.

Înainte de ridicarea Sale la cer, Iisus le-a spus celor 12 Apostoli ca, după Înălțarea Sa, să se întoarcă la Ierusalim. Și a adăugat: „Voi trimite Mângâietorul la voi, de la Tatăl. Acela, Duhul Adevărului vă va călăuzi la tot

Diferența dintre Sinai și casa din Ierusalim este cea dintre Vechiul Testament, unde legea este scrisă pe piatră și Noul Testament, unde legea este scrisă în inimile și cugetele Apostolilor, astfel, împlinindu-se proorocirea Profetului Ieremia.

Sfântul Duh, săvârșește marea minune, care este de neimaginat: a grăirii în toate limbile pământului. Pogorârea Sfântului Duh a făcut din niște oameni obișnuiți, neinstruiți, oameni preînțelepți. Astfel, ei au pornit în toată lumea, propovăduind Învățăturile Mântuitorului. Așa a ajuns pe meleagurile noastre Sfântul Apostol Andrei, care a creștinat poporul din zonă.

Erau în Ierusalim oameni din toate neamurile, veniți să sărbătorească Rusaliiile și „când s-a făcut acel vuiet, s-a adunat mulțime mare și toți se minunau, cum de auzea fiecare în limba în care s-a născut”. Erau peste 3.000 de suflete adunate, care s-au pocăit, după îndemnul Sfântului Apostol Petru și au fost botezați cu focul Duhului Sfânt, spre deosebire de botezul cu apă, făcut de Sfântul Ioan Botezătorul.

De aceea se consideră că *Cincizecimea* este și Ziua Întemeierii Bisericii Creștine. Cei botezați au fost prima comunitate creștină. Prin trimiterea Duhului Sfânt ucenicilor săi, Iisus îi face martorii săi, care să-i continue misiunea, în vremurile care aveau să vină.

S-a restabilit, astfel, unitatea neamului omenesc, căci ce s-a întâmplat aici este legat de Babilon, numele biblic al cetății ridicate de oameni după Potop. Acolo au vrut să înalțe un turn care să ajungă până la cer și ca să scape, astfel, la un viitor Potop – care de fapt fusese o pedeapsă Divină. Atunci, pe pământ, se vorbea o singură limbă și pentru încercarea lor plină de trufie, Dumnezeu i-a pedepsit, amestecându-le graiurile, ca să nu se mai înțeleagă între ei și i-a împrăștiat pe tot pământul.

Turnul s-a numit Babel (amestecătură), de unde vine și numele de babilonie, adică hărmălaie.

Anul acesta, întreaga creștinătate sărbătorește *Cincizecimea* pe 4 Iunie.

Pogorârea Sfântului Duh, din *Hortus Deliciarum* de Herrad de Landsberg (secolul 12)

Adevărul. El va mărturisiri despre Mine.”

Cei 12 Apostoli au ascultat, au plecat la Ierusalim și au așteptat ce le promisese Învățătorul lor. Și a sosit Ziua *Cincizecimii*, Duminica Mare. Este una dintre cele 12 mari praznice împărătești. Dacă Buna Vestire este începutul, Ziua *Cincizecimii*, este finalul Sfintei Iconomii (învățătura despre Întrupare).

Mihaela Mateescu Profiriu

Clopotul Catedralei Mântuirii Neamului

Clopotul care va răsună în Catedrala Mântuirii Neamului din București este unul dintre cele mai mari clopote suspendate din toate bisericile europene (cu excepția Rusiei). Clopotul, care are peste 25 de tone, a fost turnat la Grassmayr din Innsbruck, firmă activă în Austria din anul 1599. Atelierul acesteia este unul dintre cele mai importante din Europa. Potrivit Hotnews.ro, cel care „a dat voce” clopotului românesc este campanologul italian **Flavio Zambotto**, unul dintre puținii profesioniști care se ocupă cu proiectarea și acordarea de clopote pe întreg continentul european. El consideră că participarea la acordarea acestui clopot este cea mai mare realizare profesională a sa de până acum, întrucât sunetul lui este divin: puternic, profund și lung... Sunetul unic al clopotului se datorează, în primul rând, calității materialului folosit – un aliaj de bronz, lipsit de impurități – dar și dimensiunilor lui (greutate 25 de tone, 3,35 m diametru, 3 m înălțime). Cu cât este mai mare, cu atât sunetul lui este mai grav, apreciază specialistul italian. Moștenitor al unei tradiții seculare, Flavio Zambotto transmite mai departe arta și studiul clopotelor tinerilor curioși și dornici să se apropie de universul sunetelor divine. Printre „ucenicii” lui se află și Ovidiu Deculescu, un tânăr român stabilit în Italia. (Sursa: Hotnews.ro)

România, pe locul doi la unul dintre cele mai importante concursuri de balet din Italia

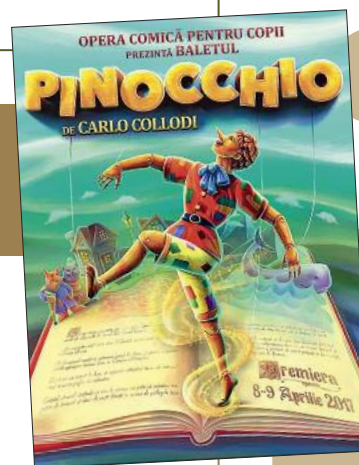
România a câștigat locul al doilea la Concursul Internațional de Dans de la Udine, un oraș din Italia care s-a transformat între 30 aprilie și 1 mai într-o adevărată capitală a dansului internațional. Țara noastră a fost reprezentată de **Ana Toderică** (13 ani), care a dansat o variație din baletul „Corsarul”. În România, Ana Toderică studiază baletul la Studioul M al Operei Naționale București, cu prof. Magdalena Rovinescu, iar pentru concursul din Italia s-a pregătit cu prof. Nicoleta Iosifescu. Peste 600 de dansatori s-au întrecut în măiestrie pentru un loc pe podium dar și pentru a obține o bursă de studiu la una dintre școlile Axis Danza, precum și la Viena, Ljubljana, Milano și New York. „Ne bucurăm că și anul acesta, la cea de-a patra ediție a Concursului Internațional de Dans de la Udine, nivelul competiției a păstrat standardele la care lucrează și pe care le promovează Axis Danza. Zilele acestea, la Udine, publicul prezent la eveniment s-a bucurat de un adevărat regal al dansului internațional”, a declarat Federica Comello, Director artistic al Axis Danza. (Sursa: Hotnews.ro)

Pinocchio ne așteaptă la Opera Comică pentru Copii

Luna aprilie a adus o nouă producție, în premieră, la Sala Mare a Operei Comice pentru Copii: baletul contemporan „Pinocchio”, inspirat din cartea cu același titlu, scrisă de scriitorul italian, Carlo Collodi. Coregrafia originală a reprezentației este semnată de Mihai Babușka și pusă în valoare de scenografia Bogdanei Pascal. Personajele poveștii prind viață în interpretarea unor talentați soliști ai teatrului. În rolul Pinocchio – Andrei Ardeleanu și Alexandru Chiș, în cel al lui Gepetto – Tiberiu Pepenică și Ionuț Picincu, în cel al mamei și al Zânei Albastre – Cristina Babalâc și Delia Luca și al multor altor artiști pe care, din lipsă de spațiu, nu-i putem enumera. Alături le vor fi Ansamblul de Balet al Operei Comice pentru Copii și elevii ai Liceului de Coregrafie „Floria Capsali” din București. „Există povești al căror mesaj, în timp, rămâne actual. Este și cazul lui «Pinocchio», care în prezent se dovedește a fi o poveste atât pentru cei mici, cât și pentru cei mari. Dacă ne uităm în jurul nostru, vedem multe nasuri pe sus și lungi, multe sfori de

păpușari, întâlnim cotoi hoți și vulpi șirete. Sper ca cei mici, care văd spectacolul, să-și amintească mesajul pe care îl are Pinocchio pentru noi”, a declarat Mihai Babușka, regizorul și coregraful spectacolului. La începutul lunii iunie, va avea loc și a treia ediție a Festivalului „Opera Copiilor”, desfășurat în aer liber, în Parcul Herăstrău și la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”. Tot în această perioadă, Opera Comică pentru Copii organizează a patra ediție a campaniei J.O.C. (Jucăriile Operei Comice), acțiune de colectare a jucăriilor din București, cu scopul de a fi donate de către artiștii O.C.C. copiilor defavorizați de la mai multe școli speciale, centre de plasament și orfelinate. Bucureștenii care doresc să doneze o jucărie, o pot face venind la sediul instituției (Calea Giulești 16), unde este amplasată o urnă-cadou, disponibilă publicului, zilnic, între orele 8:00 și 22:00, din 1 până pe 13 aprilie. (Sursa: O.C.C.)

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** STR. LIPSCANI NR. 19, etaj 1, 030031 BUCUREȘTI

TEL.: 031 421 2869; FAX: 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO